

PROGRAM
KONTROLE KVALITETA BEZBJEDNOSTI
CIVILNOG VAZDUHOPLOVSTVA

INFORMACIJE O DOKUMENTU

NASLOV		
PROGRAM KONTROLE KVALITETA BEZBJEDNOSTI CIVILNOG VAZDUHOPLOVSTVA		
Informacije o dokumentu	Izdanje:	4.0
	Datum:	2013.
	Referentni broj:	
	Oznaka:	AGENCIJA
	Jezik:	Crnogorski
Program kontrole kvaliteta bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva CG sačinjen je i u potpunosti usaglašen sa standardima i preporukama relevantnih međunarodnih organizacija za civilno vazduhoplovstvo.		
KORIŠĆENE SKRAĆENICE - Ključne riječi		
NATIONAL CIVIL AVIATION QUALITY CONTROL PROGRAMME (NCAQCP)		
Kontakt osoba	Tel	Sektor
Krsto Pavićević	+382 20 625 575	Bezbjednost

STATUS, DISTRIBUCIJA I DOSTUPNOST					
Status		Distribucija		Dostupno putem	
Radni nacrt	☐	Javna upotreba	☐	Intranet	☐
Nacrt	☐	Interno –Restricted	☒	Extranet	☐
Prijedlog	☐	Povjerljivo - Confidential	☐	Internet	☐
Usvojeno izdanje	☒	Štampana kopija ovoga dokumenta biće dostupna institucijama, organima, službama, agencijama i privrednim društvima nadležnim za određene segmente Programa.			☒

ELEKTRONSKA VERZIJA	
Dostupnost:	Usvojena elektronska verzija biće dostupna ograničenom broju korisnika. Agencija će nakon dostavljenog pisanog zahtjeva procijeniti opravdanost potrebe dostavljanja elektronske verzije podnosiocu zahtjeva.

Agencija za civilno vazduhoplovstvo

Ul. Oktobarske revolucije br. 130
Podgorica

Tel: + 382 81 625 506 - + 382 81 625 507

Fax: + 382 81 625 517

E-mail: acv@caa.me

Radno vrijeme od 09:00 - 17:00 od ponedjeljka do petka

EVIDENCIJA O IZMJENAMA DOKUMENTA

Naredna tabela služi kao pregled izmjena i dopuna dokumenta sa razlozima za njihovo donošenje
Svaka izmjena i dopuna dokumenta biće evidentirana.

IZDANJE	DATUM	Referentni broj	RAZLOZI IZMJENE	Stranice na koje se odnosi
IZDANJE	DATUM	Referentni broj	RAZLOZI IZMJENE	Stranice na koje se odnosi

SADRŽAJ

POGLAVLJE 1 UVOD

- 1.1. Ciljevi programa
- 1.2. Ključni elementi
- 1.3. Područje pripreme

POGLAVLJE 2 ZAKONSKE ODREDBE

- 2.1. Međunarodni propisi i preporuke
- 2.2. Evropski propisi
- 2.3. Nacionalni propisi

POGLAVLJE 3 DEFINICIJE

POGLAVLJE 4 ORGANIZACIJA I NADLEŽNOSTI

- 4.1. Agencija za civilno vazduhoplovstvo
- 4.2. Sredstva
- 4.3. Ovlašćenja inspektora
- 4.4. Ostala tijela

POGLAVLJE 5 KVALIFIKACIJE, IMENOVANJE I ZADACI INSPEKTORA

- 5.1. Inspektori
- 5.2. Kriterijum kompetentnosti
- 5.3. Postupak izbora
- 5.4. Obuka i imenovanje inspektora
- 5.5. Opis posla/opis zadataka

POGLAVLJE 6 OPERATIVNE AKTIVNOSTI MONITORINGA

- 6.1. Ukupno upravljanje Programom kontrole kvaliteta
- 6.2. Planirane aktivnosti
- 6.3. Aktivnosti monitoringa
- 6.4. Aktivnosti praćenja (*monitoring*) koje preduzimaju operatori
- 6.5. Opšta metodologija
- 6.6. Sastanci
- 6.7. Povratno obavješćavanje (*debriefing*) i izvješćavanje
- 6.8. Pitanja vezana za tajnost
- 6.9. Sastav tima
- 6.10. Klasifikacija udovoljavanja

POGLAVLJE 7 AKTIVNOSTI NA OTKLANJANJU NEDOSTATAKA I IZREČENE MJERE

- 7.1. Osnovne pravne informacije
- 7.2. Postepeni pristup
- 7.3. Savjetovanje i informisanje
- 7.4. Zvanično upozorenje
- 7.5. Rješenje sa naloženim mjerama
- 7.6. Pokretanje odgovarajućeg sudskog postupka

POGLAVLJE 8 KOMUNIKACIJE I IZVJEŠTAVANJE

- 8.1. Interna komunikacija
- 8.2. Sadržaj godišnjeg izvještaja
- 8.3. Eksterni sistem izvještavanja

POGLAVLJE 9 ANEKSI UZ PROGRAM

- 9.1. Ciljevi
- 9.2. ANEKSI
 - 9.2.1. Sljedeći aneksi su sastavni dio Programa i priloženi su uz njega:
 - a) Aneks A: Metodologija za audit bezbjednosti
 - b) Aneks B: Metodologija za inspekciju/stručni nadzor bezbjednosti
 - c) Aneks C: Metodologija za nadzor bezbjednosti
 - d) Aneks D: Metodologija za test bezbjednosti
 - e) Aneks E: Metodologija za bezbjednosnu istragu

PROGRAM KONTROLE KVALITETA BEZBJEDNOSTI CIVILNOG VAZDUHOPLOVSTVA

DIO PRVI UVODNE NAPOMENE

POGLAVLJE 1

Ciljevi programa Tačka 1

- 1.1 Ciljevi Programa kontrole kvaliteta bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva (u daljem tekstu: Program kontrole kvaliteta) su:
 - 1.1.1 Provjera sprovođenja mjera iz oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva od strane nadležnih subjekata u cilju utvrđivanja efikasnosti i ažurnosti u sprovođenju utvrđenih mjera;
 - 1.1.2 Praćenje nivoa ispunjavanja zahtjeva propisanih odredbama Nacionalnog programa bezbjednosti vazdušnog saobraćaja Crne Gore (u daljem tekstu: Nacionalni program bezbjednosti), putem preduzimanja adekvatnih mjera;
 - 1.1.3 Procjena sveobuhvatnosti Nacionalnog programa bezbjednosti i eventualne preporuke za njegovu izmjenu i dopunu.

Ključni elementi Tačka 2

- 2.1 Svrha izrade Programa kontrole kvaliteta je utvrđivanje organizacionih i funkcionalnih rješenja u aktivnostima kontrole kvaliteta, a posebno:
 - 2.1.1 utvrđivanje nacionalne organizacije za kontrolu kvaliteta, uključujući ljudske i finansijske resurse;
 - 2.1.2 definisanje i razgraničenje nadležnosti subjekata uključenih u Program kontrole kvaliteta;
 - 2.1.3 određivanje kriterijuma za imenovanje inspektora, koji su nadležni za sprovođenje Programa kontrole kvaliteta;
 - 2.1.4 utvrđivanje aktivnosti i procedura za praćenje primjene Programa kontrole kvaliteta, koje preduzima Agencija za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija);
 - 2.1.5 utvrđivanje mjera za otklanjanje nedostataka, uključujući sistem izvještavanja i naknadne (*follow-up*) aktivnosti;
 - 2.1.6 utvrđivanje režima nametanja mjera.

Područje primjene Tačka 3

Odredbe Programa kontrole kvaliteta se primjenjuju na sve zahtjeve utvrđene Nacionalnim programom bezbjednosti.

POGLAVLJE 2

ZAKONSKE ODREDBE

Međunarodni propisi i preporuke Tačka 4

- 4.1 Program kontrole kvaliteta je izrađen u skladu sa odredbama:
 - 4.1.1 ICAO Aneksa 17 Standardi i preporučena praksa, standardi 3.4, 3.5 i preporučena praksa 3.7.
 - 4.1.2 ECAC Doc 30 (Dio II - Bezbjednost)/13 izdanje i Izmjene iz 2011, februara 2012 i juna 2012.godine

Nacionalni propisi Tačka 5

- 5.1 Program kontrole kvaliteta je uspostavljen u skladu sa odredbama:

- 5.1.1 Zakona o vazdušnom saobraćaju(u daljem tekstu Zakon),
- 5.1.2 Nacionalnog programa bezbjednosti, Poglavlje XII,
- 5.2 Programi kontrole kvaliteta bezbjednosti operatora aerodroma i operatora vazduhoplova se uspostavljaju u skladu sa odredbama:
 - 5.2.1 Zakona o vazdušnom saobraćaju,
 - 5.2.2 Nacionalnog Programa bezbjednosti vazdušnog saobraćaja,
 - 5.2.3 Programa kontrole kvaliteta bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.
- 5.3 U skladu sa podtačkom 5.2 ove tačke, operator aerodroma i operator vazduhoplova donose i implementiraju svoje programe kontrole kvaliteta bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva, koji moraju biti prethodno odobreni od strane Agencije.

POGLAVLJE 3 DEFINICIJE

Definicije

Tačka 6

6.1 Izrazi upotrijebljeni u ovom programu imaju sljedeće značenja:

- 6.1.1 **Nadležni organ (*Appropriate Authority*)** je organ određen za koordinaciju i praćenje implementacije Nacionalnog programa bezbjednosti,
- 6.1.2 **Audit bezbjednosti (*Security Audit*)** predstavlja sveobuhvatno ispitivanje svih aspekata mjera i procedura bezbjednosti u cilju utvrđivanja da li se one redovno primjenjuju prema važećim standardima.
- 6.1.3 **Inspektor (*Security Auditor/Inspector*)** je lice imenovano u skladu sa utvrđenim kriterijumima i ovlašćeno da sprovodi jednu ili više aktivnosti operativnog praćenja (*monitoringa*).
- 6.1.4 **Auditor(*Security Auditor*)** je inspektor bezbjednosti, zaposlen u Agenciji, nadležan za vršenje audita
- 6.1.5 **Vršenje inspekcija (*Security Inspection*)** predstavlja provjeru i nadzor primjene jednog ili više aspekata mjera i procedura bezbjednosti da bi se utvrdilo da li se i koliko efikasno one sprovode.
- 6.1.6 **Nadzor bezbjednosti (*Security Survey*)** je procjena stanja bezbjednosti odnosno procjena operacija u cilju određivanja potreba vezanih za bezbjednost. Ovo uključuje identifikaciju nedostataka i propusta u sistemu bezbjednosti, koji bi mogli biti iskorišćeni za izvršenje radnje nezakonitog ometanja uprkos primjeni mjera i procedura bezbjednosti, i preporuku kompenzacionih zaštitnih mjera proporcionalnih prijetnji da bi se otklonio utvrđeni rizik.
- 6.1.7 **Bezbjednosna istraga (*Security Investigation*)** je ispitivanje bezbjednosnog incidenta i utvrđivanje njegovog uzroka da bi se izbjeglo ponavljanje i da bi se razmotrilo preduzimanje zakonom propisanih mjera.
- 6.1.8 **Bezbjednosni incident (*Security incident*)** je događaj sa negativnim implikacijama po bezbjednost (*security*) i sigurnost letenja (*safety*) lica i imovine.
- 6.1.9 **Test bezbjednosti (*Security test*)** je provjeravanje bezbjednosnih mjera u civilnom vazduhoplovstvu, kada nadležni organ predstavlja ili simulira namjeru da poćini nezakoniti akt u svrhu ispitivanja efikasnosti i implementacije postojećih bezbjednosnih mjera.
- 6.1.10 **Nedostatak** je utvrđena neusaglašenost sa zahtjevima propisanim u međunarodnim i nacionalnim propisima.
- 6.1.11 **'Operator'** oznaćava operatora vazduhoplova ili operatora aerodroma.

DIO DRUGI

GLAVNI DIO

POGLAVLJE 4

ORGANIZACIJA I NADLEŽNOSTI

Nadležni organ

Tačka 7

- 7.1 Agencija i drugi, Zakonom određeni organi, su nadležni za izradu politike, koordinaciju i praćenje implementacije Nacionalnog programa bezbjednosti.
- 7.2 Agencija obavlja sljedeće aktivnosti:
 - 7.2.1 Pripremu stručnih osnova za izradu propisa, nacionalne politike i Nacionalnog programa bezbjednosti;
 - 7.2.2 Implementaciju aktivnosti na praćenju i sprovođenju prinudnih mjera.
- 7.3 Ovlašćeni inspektori Agencije vrše nadzor nad sprovođenjem Nacionalnog programa bezbjednosti, u skladu sa odredbama Programa kontrole kvaliteta i o tome pisanim putem izvještavaju subjekte nadzora i pretpostavljene, shodno obavezama propisanim Zakonom i Zakona o inspeksijskom nadzoru.
- 7.4 Agencija je dužna da obezbijedi potrebne uslove i sredstva za obavljanje aktivnosti utvrđenih Programom kontrole kvaliteta.

Ovlašćenja inspektora

Tačka 8

- 8.1 Ovlašćenja inspektora bezbjednosti vazdušnog saobraćaja (u daljem tekstu inspektor)
 - 8.1.1 Inspektor je, u skladu sa propisima, nadležan otklanjanje uočenih nedostataka preduzimanjem upravnih i drugih mjera propisanih Zakonom i drugim propisima.
 - 8.1.2 Inspektor, u obavljanju svojih poslova, :
 - 8.1.1.1 ima pristup bilo kom dijelu aerodroma ili susjednih oblasti da bi izvršio određeni element kontrole kvaliteta (audit/inspekcija/nadzor/test/istraga), uključujući inspekciju vazduhoplova, dijela aerodroma, sprovođenje testova, intervjuisanje osoblja itd.),
 - 8.1.1.2 ima pravo i obavezu da izvještava o nedostacima i da naloži otklanjanje utvrđenog nedostatka u određenom roku.
 - 8.1.3 Inspektori su ovlašćeni da tokom obavljanja svojih poslova:
 - 8.1.2.1 vrše pregled vazduhoplova registrovanog u državi;
 - 8.1.2.2 vrše pregled vazduhoplova koji posluje u državi kada je u državi;
 - 8.1.2.3 vrše pregled svih djelova aerodroma;
 - 8.1.2.4 vrše pregled pregled i na lokaciji izvan aerodroma gdje se primjenjuju mjere bezbjednosti (npr. kompanija za katering, poznati pošiljalac, špediter, ovlašćena agencija, prijava za let odlazećih putnika izvan aerodroma, itd.)
 - 8.1.2.5 zatraži od operatora ili drugog subjekta uključenog u bezbjednost civilnog vazduhoplovstva da pruži informacije koje su relevantne za svrhu aktivnosti praćenja (monitoringa);
 - 8.1.2.6 identifikuju svaku operaciju, proceduru ili instalaciju u pisanom, fotografskom ili elektronskom obliku, kao i da naprave fotokopiju relevantnog dokumenta u svrhu dokazivanja stanja i stepena kvaliteta bezbjednosti.
 - 8.1.2.7 imaju nesmetan pristup zonama ograničenog kretanja aerodroma i unose i koriste svu opremu koja im je neophodna za obavljanje njihovih poslova, uključujući foto-aparate, video-rekordere, magnetofone i drugo.
 - 8.1.2.8 naloži trenutno otklanjanje nedostataka.
 - 8.1.4 Inspektor koji obavlja testiranje u skladu sa odredbama ovog programa ovlašćen je da u bezbjedonosne zone aerodroma, uključujući i vazduhoplove, unese zabranjene predmete koje koristi u sprovođenju testa.

Operatori

Tačka 9

9.1 Operatori aerodroma i vazdušni operatori, koji pružaju usluge iz Crne Gore, su dužni da primjenjuju i održavaju svoje programe bezbjednosti, koji moraju biti usklađeni sa odredbama Nacionalnog programa bezbjednosti i Programa kontrole kvaliteta.

9.2 Ovi programi se dostavljaju na odobrenje Agenciji, a njihova implementacija se prati.

Unutrašnja-interna kontrola kvaliteta

Tačka 10

10.1 Pored aktivnosti na praćenju koje sprovodi Agencija, od subjekata koji sprovode mjere bezbjednosti, kao što su operatori aerodroma, operatori vazduhoplova, **pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi**, ovlašćene agencije, poznati pošiljaoci, ovlašćeni snabdjevači, se traži da primjenjuju internu kontrolu kvaliteta mjera da bi obezbjedili efektivnost i efikasnost svojih mjera bezbjednosti, što predstavlja dio njihovog ukupnog sistema kontrole kvaliteta.

10.2 Na zahtjev Agencije subjekti navedeni u tački 10.1 koji primjenjuju interne mjere kontrole kvaliteta će dostaviti Agenciji rezultate svoje kontrole i plan korektivnih mjera kada se utvrde nedostaci.

10.3 Interni kontrolori kvaliteta bezbjednosti moraju ispunjavati sljedeće uslove:

- da imaju visoku stručnu spremu (VSS),
- da su državljani Crne Gore,
- da nijesu krivično gonjeni, ni kažnjavani,
- da zna najmanje jedan ICAO jezik,
- da su psihički i fizički sposobni za obavljanje elemenata kontrole kvaliteta, te da u vezi s tim, prilikom zapošljavanja, dostave ljekarsko uvjerenje, ne starije od šest mjeseci,
- poznaju operacije u vazdušnom saobraćaju i procedure u oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva, odnosno da imaju najmanje jedan odgovarajući sertifikat izdat od strane ECAC ili ICAO.
- da imaju radno iskustvo u trajanju od najmanje pet godina, od čega najmanje dvije na poslovima bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

10.4 Agencija daje saglasnost na imenovanje internog kontrolora kvaliteta bezbjednosti. Prilikom izdavanja saglasnosti, Agencija vrši provjeru ispunjenosti uslova propisanih ovom tačkom.

10.5 Interni kontrolori kvaliteta bezbjednosti su obavezni da pohađaju ponovnu obuku, nakon 3 godine od prethodne obuke. Ponovnom obukom se smatraju odgovarajući kursevi organizovani kao ponovna obuka za auditore/inspektore od strane ICAO ili ECAC-a ili od njih ovlašćenih trening centara ili odgovarajuća obuka organizovana od strane instruktora koji ima odobrenje Agencije i ima sertifikat da je međunarodni auditor ili instruktor ECAC-a ili ICAO-a. Od zahtjeva za ponovnom obukom oslobađaju se samo važeći sertifikovani auditori ICAO i/ili ECAC-a, a koji ponovnu obuku obavljaju u skladu sa njihovim propisima.

POGLAVLJE 5 KVALIFIKACIJE, IMENOVANJE I ZADACI INSPEKTORA

Inspektori

Tačka 11

- 11.1 Inspektori, koji su imenovani u skladu sa utvrđenim kriterijumima, mogu sprovoditi aktivnosti na praćenju implementacije Nacionalnog programa bezbjednosti i zahtijevati otklanjanje nedostataka i preduzimanje mjera, kao i preduzimati druge zakonima propisane mjere. Inspektor ima ovlašćenje da obavlja jednu ili više aktivnosti monitoringa, uključujući prinudnu implementaciju mjera.
- 11.2 Agencija je odgovorna za postupak izbora inspektora. Agencija je odgovorna za vođenje evidencija o njihovoj obuci, kao i čuvanje dokumentacije sa odgovarajućim materijalima vezanim za njihovu stručnu osposobljenost.
- 11.3 Agencija je dužna da obezbijedi dovoljan broj stručnih inspektora za obavljanje aktivnosti praćenja (monitoringa).

Kriterijum osposobljenosti

Tačka 12

- 12.1 Inspektori moraju biti odgovarajuće stručno osposobljeni, što podrazumijeva potrebno teorijsko znanje i praktično iskustvo u relevantnoj oblasti. Da bi vršio aktivnosti praćenja i preduzimao prinudne mjere, svaki inspektor mora:
 - 12.1.1 Poznavati međunarodne standarde i propise iz oblasti bezbjednosti, kao što su ICAO Aneks 17, ECAC Doc 30, i EU propise iz oblasti bezbjednosti;
 - 12.1.2 Poznavati nacionalne propise, Zakon, Nacionalni program bezbjednosti i relevantnu politiku u oblasti bezbjednosti;
 - 12.1.3 Poznavati nacionalne propise iz oblasti kontrole kvaliteta, Zakon o inspekcijском nadzoru i Program kontrole kvaliteta;
 - 12.1.4 Imati znanje i iskustvo o procedurama i tehnikama kontrole kvaliteta;
 - 12.1.5 Imati znanje i iskustvo o bezbjednosnim procedurama, tehnikama i tehnologijama; i
 - 12.1.6 Odgovarajuće znanje engleskog jezika.

Postupak izbora

Tačka 13

- 13.1 Cilj postupka izbora je da se obezbijedi da su odabrana lica, koja treba da sprovedu aktivnosti praćenja, podobna za zapošljavanje i da su sposobna da efikasno izvrše zadatak.
- 13.2 Agencija je nadležna za postupak izbora čiji cilj je da se utvrdi da li kandidat ispunjava uslove da se imenuje za inspektora. Uslovi su:
 - 13.2.1 Visoka stručna sprema, VSS,
 - 13.2.2 Da lice nije krivično gonjeno ni kažnjavano,
 - 13.2.3 Znanje jednog ICAO jezika,
 - 13.2.4 Psihička i fizička sposobnost za obavljanje kontrole kvaliteta, koja se dokazuje ljekarskim uvjerenjem ne starije od šest mjeseci,
 - 13.2.5 poznavanje operacija u vazдушnom saobraćaju i procedura u oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva, odnosno da imaju najmanje jedan odgovarajući sertifikat izdat od strane EU, ECAC ili ICAO.
 - 13.2.6 državljanin Crne Gore,
 - 13.2.7 položen stručni ispit za rad u državnoj upravi.

Obuka i imenovanje inspektora

Tačka 14

- 14.1 Cilj obuke je da se standardizuju radne metode i da se za inspektore obezbijede neophodne informacije i dokumentacija.
- 14.2 Obuka omogućava polaznicima da:
 - 14.2.1 razviju sposobnosti u oblasti procedura i tehnika kontrole kvaliteta; i
 - 14.2.2 obezbijedi jedinstveno tumačenje odredbi nacionalnih propisa, Nacionalnog programa bezbjednosti i utvrđene politike u oblasti bezbjednosti.
- 14.3 Svaki kandidata za inspektora mora, prije nego što bude imenovan za inspektora sa uspjehom završiti odgovarajuću obuku. Od ovog zahtjeva biće izuzeto samo osoblje koje je već vršilo kontrolu kvaliteta iz bezbjednosti vazdušnog saobraćaja, odnosno osoblje koje ima iskustvo u

vršenju i preduzimanju mjera kontrole kvaliteta vazduhoplovne bezbjednosti u trajanju od najmanje godinu dana i najmanje deset izvršenih audita, inspekcija ili testova iz oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

- 14.4 Smatra se da lice ispunjava uslove da se imenuje za inspektora ukoliko ima najmanje jedan sertifikat –Nacionalni Auditor/Inspektor bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva izdatih od strane:

14.4.1 Evropske Unije, ili

14.4.2 Evropske konferencije za civilno vazduhoplovstvo ili

14.4.3 Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo.

- 14.5 Rukovodioci sektora bezbjednosti, odnosno lica koja određuju raspored i vršenje praćenja (monitoringa) moraju ispunjavati uslove utvrđene u podtačkama 14.3 i 14.4 ove tačke.

- 14.6 Inspektori će imati ponovnu obuku sa ciljem održavanja znanja i vještina koju će organizovati Agencija, kao i sa ciljem sticanja novih znanja, kada je to primjenjivo. Vremenski okvir realizacije obuka inspektora bezbjednosti utvrđuje se planom obuke koji donosi Agencija, a obuka koja se odnosi na sticanje novih znanja, koja je uslovljena promjenom relevantne ICAO, ECAC ili EU propisa, organizuje se najkasnije u roku od šest mjeseci od donošenja, odnosno njenog stupanja na snagu. Od zahtjeva za ponovnom obukom izuzimaju se samo važeći sertifikovani auditori ICAO ili ECACa, koji su dobili ponovnu obuku, u skladu sa njihovim propisima.

Opis posla

Tačka 15

- 15.1 Zadatak inspektora je da u skladu sa Zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor i Programom kontrole kvaliteta vrši nadzor nad primjenom Nacionalnog programa bezbjednosti. U okviru aktivnosti praćenja glavni zadaci su:

15.1.1 Planiranje i pripremanje aktivnosti praćenja;

15.1.2 Sakupljanje, na licu mjesta, svih neophodnih informacija putem pregleda, intervjua ili nezvaničnih razgovora sa relevantnim osobljem, putem pregleda dokumenata i kada je to prikladno putem testa;

15.1.3 U odobrenoj formi izvještavanje o rezultatima, u skladu sa zahtjevima koje je izdala Agencija kao i o svim drugim potrebnim dokumentovanim dokazima;

15.1.4 Aktivno uključivanje u procese otklanjanja nedostataka; i

15.1.5 Dostavljanje Agenciji svih informacija neophodnih za preduzimanje propisanih mjera.

POGLAVLJE 6 OPERATIVNE AKTIVNOSTI PRAĆENJA

Ukupno upravljanje Programom kontrole kvaliteta

Tačka 16

- 16.1 Agencija je odgovorna za ukupno upravljanje i sprovođenje Programa kontrole kvaliteta, osim ako je zakonom drugačije određeno.
- 16.2 Agencija može u ukupni proces praćenja uključiti određeni dio mjera interne kontrole kvaliteta koje sprovode operatori ili drugi subjekti koji sprovode mjere bezbjednosti.

Planirane aktivnosti

Tačka 17

- 17.1 Agencija je odgovorna za preduzimanje mjera kojima se obezbjeđuje da se aktivnosti praćenja redovno sprovode. Agencija priprema plan svih aktivnosti praćenja koje će biti preduzete. Godišnji plan posebno sadrži:
 - 17.1.1 Sveobuhvatnu listu operatora aerodroma i operatora vazduhoplova koji podliježu aktivnostima praćenja; i
 - 17.1.2 Datum, vrstu i obim svake planirane aktivnosti praćenja.
- 17.2 Plan ne mora da sadrži dodatne mjere kontrole kvaliteta koje implementiraju operatori koji sprovode mjere bezbjednosti.
- 17.3 U cilju blagovremene i efikasne pripreme, ovaj plan se izrađuje na osnovu prioritarnog pristupa, uzimajući u obzir sljedeće kriterijume:
 - 17.3.1 Rezultat prethodnih audita/inspekcija/testova itd., koje je sprovela Agencija;
 - 17.3.2 Operacije aerodroma;
 - 17.3.3 Broj putnika/saobraćaja, kao i broj operacija vazduhoplova;
 - 17.3.4 Količinu prevezanog tereta/pošte;
 - 17.3.5 Procjenu opasnosti (postojanje određene prijetnje na aerodromu, određenom vazdušnom operatoru, određenoj kategoriji leta); i
 - 17.3.6 Rezultate prethodnih audita/inspekcija/testova itd., koje su izvršile organizacije (ICAO, ECAC, EU, ili drugi).
- 17.4 Rukovođenje, određivanje prioriteta, i organizacija kontrole kvaliteta sprovodi se nezavisno od operativne implementacije mjera utvrđenih Nacionalnih programom bezbjednosti.
- 17.5 Vršenje audita i inspekcija se obavlja u skladu sa usvojenim planom, s tim da između inspekcija ne prođe više od tri mjeseca, kao i da se na svim aerodromima čiji godišnji promet prelazi 2 miliona putnika, kao i na aerodromu koji ima najveći godišnji promet putnika u državi najmanje jednom godišnje vrši audit ili vrši više inspekcija koje moraju obuhvatiti kontrolu primjene svih mjera bezbjednosti.

Aktivnosti praćenja

Tačka 18

- 18.1 Agencija obavlja sljedeće aktivnosti:
 - 18.1.1 Audite bezbjednosti
 - 18.1.2 Inspekcije bezbjednosti
 - 18.1.3 Nadzore bezbjednosti
 - 18.1.4 Testove bezbjednosti
 - 18.1.5 Istrage vezane za bezbjednost

Interna kontrola koju preduzimaju subjekti

Tačka 19

- 19.1 Subjekti koji sprovode aktivnosti interne kontrole primjenjuju iste principe koje primjenjuje Agencija u postupku praćenja. Oni će odlučiti o vremenskom rasporedu tih aktivnosti, uvažavajući obavezu da se ove aktivnosti preduzimaju najmanje jednom mjesečno, a testovi najmanje jednom u tri mjeseca.
- 19.2 Operatori svoje godišnje rasporede dostavljaju Agenciji do kraja februara za tekuću godinu.
- 19.3 Operatori dostavljaju Agenciji izvještaj o aktivnostima do kraja marta za prethodnu godinu.

Opšta metodologija

Tačka 20

- 20.1 Bez obzira na različite kategorije aktivnosti na praćenju ispunjavanja zahtjeva, mogu se postaviti neki zajednički standardi.
- 20.2 Aktivnosti praćenja se sprovode u cilju kontrole implementacije nacionalnih propisa, Nacionalnog programa bezbjednosti i politike bezbjednosti. Aktivnosti praćenja obuhvataju:
- 20.2.1 Ukupnu organizaciju subjekta nad kojim se vrši kontrola kvaliteta (program, lokalni odbor za bezbjednost aerodroma, planiranje za nepredviđene situacije na aerodromu, upošljavanje i obuku osoblja, itd.),
 - 20.2.2 Bezbjednost aerodroma,
 - 20.2.3 Bezbjednost vazduhoplova,
 - 20.2.4 Pregled putnika i ručnog prtljaga,
 - 20.2.5 Kontrolu i zaštitu odvojenog prtljaga,
 - 20.2.6 Uparivanje putnika i prtljaga,
 - 20.2.7 Kontrolu i zaštitu tereta,
 - 20.2.8 Kontrolu i zaštitu pošte,
 - 20.2.9 Kontrolu i zaštitu pošte i materijala operatora vazduhoplova,
 - 20.2.10 Katering, zalihe i druge stvari za snabdijevanje aerodroma i/ili vazdušnog operatora,
 - 20.2.11 Zalihe aerodroma i/ili vazdušnog operatora i materijale za čišćenje aerodroma i/ili vazduhoplova,
 - 20.2.12 Generalnu avijaciju,
 - 20.2.13 Upravljanje odgovorom na radnje nezakonitog ometanja,
 - 20.2.14 Pružaoca usluga u vazdušnoj plovitbi (pristup prostorijama iz kojih se vrši kontrola, procedure u slučaju otmice, itd.).
- 20.3 Kada se radi o referentnim dokumentima, sve aktivnosti utvrđene ovim programom se odnose isključivo na domaće propise i programe, osim ako Agencija ne izda posebne instrukcije da se aktivnosti praćenja sprovedu uz referencu na druga dokumenta (EU propisi, ECAC Doc 30, itd.).
- 20.4 Agencija vrši analizu rezultata svih elemenata kontrole kvaliteta obavljenih na nacionalnom nivou sa ciljem utvrđivanja preporuka i buduće politike bezbjednosti, i kada ocijeni za potrebno, priprema prijedlog o uvođenju novih mjera bezbjednosti kroz izmjenu postojeće regulative, koji dostavlja Nacionalnom odboru za bezbjednost vazdušnog saobraćaja na dalji postupak.

Sastanci

Tačka 21

- 21.1 Ako je neophodno, najavljene aktivnosti praćenja mogu uključivati jedan ili više sastanaka (brifinga) na početku aktivnosti na licu mjesta, da bi se predstavila i objasnila metodologija, detaljno definisao predloženi dnevni red, razjasnile neke informacije, itd.
- 21.2 U tom slučaju, mogu se organizovati sljedeći sastanci:
- 21.2.1 Jedan preliminarini sastanak sa rukovodstvom subjekta koji je predmet aktivnosti praćenja;
 - 21.2.2 Ako se ocijeni neophodnim, drugi prošireni sastanak, koji uključuje druge subjekte (npr. vazdušne operatore, agencije za zaštitu i obezbjeđenje, katering kompanije itd.).
 - 21.2.3 Navedeni sastanci iz tačke 21.2.1 i 21.2.2 mogu se održati zajedno.

Povratno obavješćavanje i izvješćavanje

Tačka 22

- 22.1 Nakon završenih aktivnosti praćenja, organizuje se sastanak za povratno obavješćavanje (debrifing) čiji cilj je predstavljanje nalaza i identifikovanje mjera za otklanjanje nedostataka, kao i preduzimanje propisanih mjera.
- 22.2 Cilj sastanka iz podtačke 22.1 ove tačke je da se obezbijedi da se odgovorna lica i subjekti upoznaju i shvate utvrđeni stepen usklađenosti sa odredbama Nacionalnog programa bezbjednosti.
- 22.3 Sadržaj, učesnici i trajanje debriefinga će zavisi od konačnih rezultata sprovedenih aktivnosti praćenja i obima utvrđenih nedostataka.
- 22.4 O sprovedenim aktivnostima praćenja sačinjava se zapisnik.
- 22.5 Zapisnik iz podtačke 22.4 ove tačke sadrži vrstu preduzetih aktivnosti, naziv aerodroma, vazdušnog operatora ili subjekta koji je kontrolisan, datum i vrijeme vršenja kontrole, ime auditora/inpektora koji je izvršio kontrolu, obim te aktivnosti, nalaze i nedostatke i njihovu klasifikaciju i preporuke, odnosno naložene mjere za otklanjanje nedostataka sa vremenskim rokom, ako je primjenjivo.

Pitanja vezana za tajnost

Tačka 23

- 23.1 Inspektori su obavezni da poštuju odredbe Zakona o zaštiti tajnih podataka u vezi sa stepenom povjerljivosti svih prikupljenih podataka u toku vršenja svojih poslova.
- 23.2 Prikupljeni podaci, zabilješke i zapisnici nose najmanje oznaku stepena tajnosti "Internally Restricted", a u drugim slučajevima, kada to priroda podatka zahtijeva, nosiće oznaku tajnosti "Povjerljivo-Confidential".

Sastav tima

Tačka 24

- 24.1 Agencija, zavisno od obima aktivnosti praćenja, može imenovati tim inspektora, kojim rukovodi jedan od inspektora, odgovoran za pripremu i upravljanje aktivnostima praćenja.
- 24.2 Audite, po pravilu, uvijek vrši tim inspektora koji imaju svog rukovodioca, koji je odgovoran za pripremu i upravljanje aktivnostima vezanim za audit.
- 24.3 Izuzetno od podtačke 24.2 ove tačke, audit može sprovoditi i jedan inspektor.

Klasifikacija usklađenosti

Tačka 25

- 25.1 U cilju ocjene implementacije Nacionalnog programa bezbjednosti primjenjuje se sljedeća klasifikacija usklađenosti:

	Audit bezbjednosti	Inspekcija	Test
U potpunosti usklađeno	✓	✓	✓
Usklađeno, ali je poželjno poboljšanje	✓	✓	✓
Nije usklađeno/ manji nedostaci	✓	✓	✓
Nije usklađeno/ozbiljni nedostaci	✓	✓	✓
Ne primjenjuje se	✓	✓	
Nije potvrđeno	✓		

POGLAVLJE 7

AKTIVNOSTI NA OTKLANJANJU NEDOSTATAKA I SANKCIJE ZBOG NESPROVOĐENJA ILI NEOTKLANJANJA UOČENIH NEDOSTATAKA

Osnovne pravne informacije

Tačka 26

- 26.1 Agencija je dužna da zahtijeva da svaki utvrđeni nedostatak bude otklonjen u utvrđenom roku.
- 26.2 U slučaju neotklanjanja nedostataka, Agencija preduzima sve Zakonom propisane mjere.
- 26.3 Ako se utvrde nedostaci, preduzimaju se aktivnosti da subjekat nadzora odmah otkloni nedostatke.
- 26.4 Ako je priroda nedostatka takva da za otklanjanje nedostataka treba više vremena (tj. ne može se trenutno postići otklanjanje nedostatka), subjekat nadzora je dužan da sačini akcioni plan sa precizno utvrđenim rokovima za otklanjanje nedostataka i dostavi ga Agenciji, kao i da u međuvremenu preduzme druge adekvatne mjere koje će zadovoljiti aspekt bezbjednosti.
- 26.5 Agencija analizira i prihvata plan iz podtačke 26.4 ove tačke i prati implementaciju korektivnih mjera.
- 26.6 U zavisnosti od rezultata implementacije aktivnosti za otklanjanje utvrđenih nedostataka, Agencija će odlučiti da li je potrebno preduzimanje daljih mjera.

Postepeni pristup

Tačka 27

- 27.1 U vezi sa aktivnostima na otklanjanju nedostataka i preduzimanja prinudnih mjera, uspostavlja se postepeni i proporcionalni pristup. Ovaj pristup se sastoji od sljedećih faza:
 - 27.1.1 Savjetovanje i informisanje,
 - 27.1.2 Zvanično upozorenje,
 - 27.1.3 Rješenje sa naloženim mjerama,
 - 27.1.4 Pokretanje odgovarajućeg sudskog postupka.

Savjetovanje i informisanje

Tačka 28

- 28.1 Cilj faze „Savjet i informisanje“ je da se na efikasniji informativni način objasni u kom smislu operator ili drugi subjekat nadzora ne uspijevaju da udovolje svojim obavezama i da se sa operatorom ili subjektom nadzora preispitaju načini otklanjanja nedostataka, u okviru određenog prihvatljivog vremenskog perioda.
- 28.2 Ova faza se primjenjuje kada su utvrđeni manji nedostaci i samo kao prvi pristup za njihovo otklanjanje.
- 28.3 U proceduralnom smislu, održava se sastanak ili usmeni debriefing sa predstavnicima operatora ili drugog subjekta nadzora, kojem se uručuje zapisnik sa konstatovanim nedostacima. Zapisnik se uručuje, po pravilu, odmah, odnosno u roku od tri dana. O svakom datom savjetu/preduzetoj aktivnosti, vodi se i čuva evidencija, u cilju postojanja zvaničnih dokaza o preduzetim aktivnostima.

Zvanično upozorenje

Tačka 29

- 29.1 Cilj faze „Zvanično upozorenje“ je da se na precizan način naznači oblast u kojoj operator ili drugi subjekat nadzora nijesu uspjeli da udovolje svojim obavezama i da se operatoru ili drugom subjektu nadzora ukaže na njihovu zakonsku obavezu otklanjanja nedostataka unutar prihvatljivog vremenskog okvira.
- 29.2 Ovaj postupak se primjenjuje kod ozbiljnih nedostataka kao prvi korak ili kod manjih nedostataka kada se pokazalo da savjetovanje i informisanje nije dovoljno.
- 29.3 U proceduralnom smislu, u ovoj fazi, održava se sastanak ili usmeni debriefing sa predstavnicima operatora ili drugog subjekta nadzora, kojem se zvanično dostavlja pisani dokument u kome su navedeni nedostaci, aktivnosti koje treba preduzeti i traži se od subjekta nadzora da povratno informiše o preduzetim mjerama na otklanjanju utvrđenih nedostataka. O svakoj preduzetoj aktivnosti vodi se i čuva evidencija, u cilju postojanja zvaničnih dokaza o preduzetim aktivnostima.

Rješenje sa naloženim mjerama

Tačka 30

- 30.1 Cilj faze „Rješenje sa naloženim mjerama“ je da se od operatora ili drugog subjekta nadzora traži da preduzme odgovarajuće aktivnosti na otklanjanju nedostataka unutar vremenskog okvira koji predlaže Agencija.
- 30.2 Ovaj postupak se primjenjuje u slučaju ozbiljnih nedostataka nakon zvaničnog upozorenja koje se pokazalo nedovoljnim ili za najozbiljnije nedostatke kao prva aktivnost. Rješenje sa naloženim mjerama se smatra za završnu aktivnost prije pokretanja odgovarajućeg sudskog postupka.
- 30.3 Rješenje se zvanično dostavlja na adresu najvišeg rukovodnog nivoa operatora ili drugog subjekta nadzora.
- 30.4 Protiv rješenja inspektora subjekat nadzora može podnijeti žalbu nadležnom Ministarstvu, u roku osam dana od dana dostavljanja pisanog rješenja.

Pokretanje odgovarajućeg sudskog postupka

Tačka 31

- 31.1 Kada postoje dokazi da operator ili drugi subjekat nadzora nijesu ispunili zahtjeve ni nakon dostavljanja rješenja sa naloženim mjerama, odnosno nijesu otklonili nedostatke, Agencija pokreće odgovarajući postupak u skladu sa zakonom.
- 31.2 Postupak se pokreće protiv pravnih ili fizičkih lica, kao i odgovornih lica u pravnom licu.

Mjere koje se mogu izreći na licu mjesta u slučaju ozbiljnog ugrožavanja bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva

Tačka 32

- 32.1 U slučaju da se auditom, inspekcijom ili testom bezbjednosti utvrde ozbiljni nedostaci koji ugrožavaju ili mogu ugroziti bezbjednost civilnog vazduhoplovstva, a uzrokovani su neodgovornim, nestručnim i/ili neprofesionalnim ponašanjem osoblja koje radi na aerodromu, odnosno kod vazdušnog operatora ili drugog subjekta nadzora koji primjenjuje mjere bezbjednosti, inspektor može zahtijevati ponovnu obuku iz bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva tog osoblja, kao i privremeno oduzeti, odnosno suspendovati sertifikat za rad, na licu mjesta.
- 32.2 Osoblje iz podtačke 32.1 ove tačke ne može samostalno obavljati svoje poslove do uspješnog završetka ponovne obuke, kada mu se vraća privremeno oduzeti sertifikat. U slučaju da ovo osoblje ne prođe ponovnu obuku, ne može obavljati poslove na tom radnom mjestu.
- 32.3 Inspektor izrečenu mjeru ponovne obuke, kao i eventualno oduzimanje sertifikata upisuje u zapisnik o izvršenom auditu, inspekciji ili testu bezbjednosti.
- 32.4 Osoblje kojem je izrečena mjera iz podtačke 32.1 ove tačke evidentira se od strane inspektora, a evidencija se čuva u Agenciji. Ukoliko se istom licu izreknu mjere iz podtačke 32.1 ove tačke više od dva puta u toku jedne godine, isto predstavlja osnov za zabranu vršenja posla na tom radnom mjestu. Postupak pokreće poslodavac na osnovu pisane prijave od strane Agencije.
- 32.5 Inspektor može zahtijevati pravilnu implementaciju mjera bezbjednosti, odnosno zahtijevati ponovno sprovođenje mjera bezbjednosti, ukoliko smatra da osoblje nad kojim vrši nadzor nije svoje obaveze izvršilo u skladu sa Zakonom i Nacionalnim programom bezbjednosti.

POGLAVLJE 8

KOMUNIKACIJE I OBAVJEŠTAVANJE

Interna komunikacija

Tačka 33

- 33.1 Nadležno Ministarstvo i Agencija uvažavaju preporuke ICAO-a i izvještavaju o implementaciji Programa kontrole kvaliteta. Agencija, iz oblasti svog djelokruga rada, priprema godišnji Izvještaj kojim se prezentira stepen i nivo implementacije aktivnosti praćenja.
- 33.2 Izvještaj iz podtačke 33.1 ove tačke razmatra Nacionalni odbor za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva.
- 33.3 Na zahtjev, organi iz podtačke 33.1 ove tačke, dostavljaju izvještaj ICAO-u, ECAC-u i Evropskoj komisiji.

Sadržaj godišnjeg izvještaja

Tačka 33

- 33.1 Godišnji izvještaj sadrži:

- 33.1.1 Organizaciona struktura, nadležnosti i sredstva:

- 33.1.1.1 Modaliteti organizacije kontrole kvaliteta, nadležnosti i sredstva, uključujući buduće planirane dopune;

- 33.1.1.2 Broj ovlašćenih lica – postojećih i planiranih;

- 33.1.1.3 Objašnjenje ako se program kontrole kvaliteta za ovaj dio u cjelosti ne primjenjuje

- 33.1.2 Operativne aktivnosti monitoringa:

- 33.1.2.1 Status implementacije aktivnosti na praćenju: vrste, cilj, sadržaj, učestalost i fokus svih aktivnosti monitoringa uključujući broj audita po aerodromu i po oblasti zahtjeva vezanih za mjere bezbjednosti (npr. kontrola pristupa, zaštita vazduhoplova, kontrola odvojenog prtljaga) kad je to podesno i moguće;

- 33.1.2.2 Obim aktivnosti operativnog monitoringa u odnosu na aktivnosti na terenu;

- 33.1.2.3 Stepen usklađenosti po oblasti zahtjeva vezanih za bezbjednost vazduhoplovstva (npr. kontrola pristupa, zaštita vazduhoplova, kontrola odvojenog prtljaga);

- 33.1.2.4 Objašnjenje ako se operativne aktivnosti u cjelosti ne primjenjuju;

- 33.1.3 Aktivnosti na otklanjanju nedostataka:

- 33.1.3.1 Status implementacije aktivnosti na otklanjanju nedostataka;

- 33.1.3.2 Glavne oblasti koje izazivaju zabrinutost kada se radi o implementaciji zahtjeva vezanih za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva (npr. kontrola pristupa, zaštita vazduhoplova, kontrola odvojenog prtljaga);

- 33.1.3.3 Preduzete ili planirane glavne aktivnosti čiji cilj je otklanjanje nedostataka (npr. obuka za podizanje svijesti o bezbjednosti, stimulativni programi);

- 33.1.3.4 Preduzete propisane mjere;

- 33.1.4 Procjena opšteg stepena na aerodromima.

Spoljašni sistem izvještavanja

Tačka 34

- 34.1 Agencija je u obavezi da uspostavi sistem za prikupljanje i analizu informacija vezanih za bezbjednost, koje pružaju izvori kao što su putnici, posada, zemaljsko osoblje, itd, (spoljašnji izvori), a u cilju dobijanja informacija potrebnih za razvoj i inovaciju ovog i Nacionalnog programa za bezbjednost. Ovaj sistem obezbjeđuje da spoljašnji izvori koji daju takve informacije neće biti otkriveni.
- 34.2 Ovlašćeno lice, koje radi na poslovima bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva u Agenciji, je ovlašćeno da prima i analizira sve informacije vezane za implementaciju mjera bezbjednosti.
- 34.3 Agencija je u obavezi da na svojoj web-stranici istakne obavještenje kojim se spoljašni izvori pozivaju da obavijeste o svakoj informaciji vezanoj za bezbjednost putem telefonskog broja i poštanske adrese i/ili e-mail adrese kontakt osobe.

POGLAVLJE 9

ANEKSI UZ PROGRAM

Aneksi

Tačka 35

35.1 Ovaj program sadrži anekse koji uređuju metodologiju i operativne procedure koje primjenjuju inspektori i koji su njegov sastavni dio.

35.2 Aneksi ovog programa su:

- Aneks A: Metodologija za audit bezbjednosti
- Aneks B: Metodologija za inspekciju bezbjednosti
- Aneks C: Metodologija za nadzor bezbjednosti
- Aneks D: Metodologija za test bezbjednosti
- Aneks E: Metodologija za bezbjednosnu istragu.

Završna odredba

Tačka 36

36.1 Ovaj program stupa na snagu danom donošenja od strane Vlade Crne Gore.

36.2 Ovaj program se ne objavljuje u „Službenom listu Crne Gore“, zbog oznake stepena tajnosti.

(ANEKSI)

ANEKS A: METODOLOGIJA ZA AUDIT BEZBJEDNOSTI

DEFINICIJA I CILJEVI AUDITA

OPIS

- I.1 DJELOKRUG AUDITA
- I.2 NADLEŽNOST I OVLAŠĆENJA AUDITORA
- I.3 SPROVOĐENJE AUDITA
 - I.3.1 Faze u postupku audita
 - I.3.2 Dužnosti auditora
- I.4 NEDOSTACI

IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE POSLIJE AUDITA

- I.5 IZVJEŠTAVANJE
- I.6 PROCEDURE POSLIJE AUDITA
- I.7 VOĐENJE EVIDENCIJA

ANEKS B: METODOLOGIJA ZA INSPEKCIJU BEZBJEDNOSTI

DEFINICIJA I CILJEVI VRŠENJA INSPEKCIJE

OPIS

- II.1 OBIM INSPEKCIJE
- II.2 NADLEŽNOST I OVLAŠĆENJA INSPEKTORA
- II.3 SPROVOĐENJE INSPEKCIJA
 - II.3.1 Faze u postupku inspekcije:
 - II.3.2 Dužnosti inspektora:
- II.4 NEDOSTACI

III IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE POSLIJE IZVRŠENE INSPEKCIJI

- III.1 IZVJEŠTAVANJE
- III.2 PROCEDURE POSLIJE INSPEKCIJE
- III.3 VOĐENJE EVIDENCIJE

ANEKS C: METODOLOGIJA ZA NADZOR BEZBJEDNOSTI

DEFINICIJA I CILJEVI NADZORA BEZBJEDNOSTI

OPIS

- IV.1 OBIM NADZORA BEZBJEDNOSTI
- IV.2 SPROVOĐENJE NADZORA BEZBJEDNOSTI

IV.3 NEDOSTACI

V IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE POSLIJE SPROVEDENOG NADZORA BEZBJEDNOSTI

V.1 IZVJEŠTAVANJE

V.2 PROCEDURE POSLIJE NADZORA BEZBJEDNOSTI

V.3 VOĐENJE EVIDENCIJE

V.4 ANALIZA

ANEKS D: METODOLOGIJA ZA TEST BEZBJEDNOSTI

DEFINICIJA I CILJEVI TESTOVA

OPIS

VI.1 OBIM TESTOVA

VI.2 SPROVOĐENJE TESTOVA

VI.2.1 Nadzor

VI.2.2 Ograničenja za testove:

VI.2.3 Predmeti za test

VI.3 NEDOSTACI

VII IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE POSLIJE TESTIRANJA

VII.1 IZVJEŠTAVANJE

VII.2 NAKNADNE (FOLLOW-UP) PROCEDURE

VII.3 VOĐENJE EVIDENCIJE

ANEKS E: METODOLOGIJA ZA ISTRAGU BEZBJEDNOSTI

DEFINICIJA I CILJEVI ISTRAGE

OPIS

VIII.1 SPROVOĐENJE ISTRAGA

IX IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE POSLIJE ISTRAGE

IX.1 VOĐENJE EVIDENCIJE

ANEKS A: METODOLOGIJA ZA AUDIT BEZBJEDNOSTI

DEFINICIJA I CILJEVI AUDITA

- (1) AUDIT bezbjednosti predstavlja sveobuhvatno ispitivanje svih aspekata mjera i procedura bezbjednosti da bi se utvrdilo da li se one primjenjuju na redovnoj osnovi i prema važećim standardima.
- (2) Ciljevi AUDITA bezbjednosti su:
 - 2.1 Procijeniti efektivnu i efikasnu implemetaciju Nacionalnog programa bezbjednosti i obezbjediti da se potrebne mjere i procedure vezane za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva implementiraju na redovnoj osnovi i prema važećim standardima;
 - 2.2 Utvrditi sve nedostatke u standardima i procedurama vezanim za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva i obezbjediti njihovo otklanjanje;
 - 2.3 Utvrditi oblasti u kojima je potrebno poboljšanje u subjektu nad kojim se vrši AUDIT, kao i pružanje stručnih i tehničkih savjeta.

OPIS

- (1) AUDIT bezbjednosti obuhvata kontrolu svih aspekata mjera i procedura bezbjednosti sadržanih u Nacionalnom programu bezbjednosti. AUDIT se, po pravilu, primjenjuje na aerodrome, a praćenje se ne ograničava na specifičnu oblast ili vrstu operacija.
- (2) AUDIT zahtijeva duži period vremena (t.j. određen broj dana, sedmica, mjeseci).
- (3) AUDIT bezbjednosti se uvijek unaprijed najavljuje. Predstavnik subjekta koji je predmet AUDITA, po pravilu, uvijek je prisutan uz auditore.
- (4) AUDIT bezbjednosti, po pravilu, ne uključuje testove.

I.1 DJELOKRUG AUDITA

- I.1.1 AUDIT bi trebao ispitati, u obimu koji je praktično moguć, implementaciju svih aspekata Nacionalnog programa bezbjednosti, uključujući i politiku na kojima se zasnivaju.
- I.1.2 Da bi postigao svoje ciljeve, AUDIT treba da je, što je moguće više, sveobuhvatniji. AUDIT obuhvata minimalno sljedeće oblasti:
 - I.1.2.1 Sveukupnu organizaciju subjekata u kojima se sprovodi AUDIT (t.j. Program bezbjednosti aerodroma i odbor, raspodjelu odgovornosti za implementaciju, planiranje za nepredviđene situacije na aerodromu, zapošljavanje i obuku osoblja);
 - I.1.2.2 Bezbjednost (*security*) aerodroma;
 - I.1.2.3 Bezbjednost vazduhoplova;
 - I.1.2.4 Putnike i ručni prtljag;
 - I.1.2.5 Odvojeni prtljag;
 - I.1.2.6 Teret, kurirske i ekspres pakete ;
 - I.1.2.7 Poštu;
 - I.1.2.8 Poštu i materijale vazdušnog operatora;
 - I.1.2.9 Katering, zalihe i snabdijevanje aerodroma i/ili vazdušnog operatora;
 - I.1.2.10 Zalihe aerodroma i/ili vazdušnog operatora i materijale za čišćenje aerodroma i/ili vazduhoplova;
 - I.1.2.11 Generalnu avijaciju;
 - I.1.2.12 Upravljanje odgovorom na radnje nezakonitog ometanja.
- I.1.3 S obzirom da će se AUDIT sprovoditi u relativno dugom vremenskom periodu, auditori će pokušati, koliko god je to moguće, da utvrde da li se mjere i procedure koje se posmatraju sprovode:
 - I.1.3.1 Na redovnoj osnovi (npr. pregled evidencija, evidencije obuke, itd.) i
 - I.1.3.2 Prema važećim standardima (npr. u skladu sa dobrom praksom, auditori bi mogli posmatrati određeni tip operacije u dva različita trenutka u toku AUDITA - kontrola putnika, uparivanje putnika i prtljaga).

I.2 NADLEŽNOST I OVLAŠĆENJA AUDITORA

- I.2.1 Auditori bezbjednosti imaju sljedeća ovlašćenja :
 - I.2.1.1 Pregledanje vazduhoplova registrovanog u državi;

- I.2.1.2 Pregledanje stranog vazduhoplova koji se nalazi na domaćim aerodromima;
 - I.2.1.3 Pregledanje svih djelova aerodroma;
 - I.2.1.4 Pregledanje i lokacija izvan aerodroma gdje se primjenjuju mjere bezbjednosti (npr. kompanija za katering, ovlašćena agencija, poznati pošiljalac, špediter, hotelska prijava za let odlazećih putnika, itd.)
 - I.2.1.5 Zahtijevati od operatora vazduhoplova, menadžera aerodroma ili drugog subjekta uključenog u bezbjednost vazduhoplovstva da pruži informacije koje su relevantne za praćenje.
 - I.2.1.6 Identifikuju bilo koju operaciju, proceduru ili instalaciju u pisanom, fotografskom ili elektronskom obliku. Auditori mogu u zone ograničenog kretanja aerodroma unositi i koristiti opremu koja im je neophodna za izvršavanje njihovih obaveza i ovlašćenja, uključujući na primjer foto-aparate, video-rekordere i magnetofone.
- I.2.2 Pored navedenog, auditori bezbjednosti imaju pravo da:
 - I.2.2.1 Nalože trenutno otklanjanje nedostataka;
 - I.2.2.2 Donesu rješenja o preduzimanja naloženih mjera;
 - I.2.2.3 Zadrže vazduhoplov da bi u njemu izvršili kontrolu;
 - I.2.2.4 Upute osoblje na ponovnu obuku;
 - I.2.2.5 Privremeno suspenduju ili oduzmu sertifikat.
- I.2.3 Auditori bezbjednosti moraju da imaju kod sebe zvanična pisana ovlašćenja ili legitimacije, koje će, na zahtjev, pokazati i koja im omogućavaju da sprovedu svoja ovlašćenja vezana za sve elemente Nacionalnog programa bezbjednosti, odnosno Programa kontrole kvaliteta.
- I.2.4 Auditorske aktivnosti mogu da se sprovedu u bilo koje vrijeme, uključujući vikende, praznike i u periodu bez operacija.
- I.2.5 Subjekt nad kojim se vrši AUDIT ne smije:
 - I.2.5.1 Namjerno da ometa ili sprječava auditore bezbjednosti u vršenju njihovog posla;
 - I.2.5.2 Uskrati davanje informacija koje zahtijeva auditor bezbjednosti;
 - I.2.5.3 Auditoru bezbjednosti dati lažne ili nejasne informacije; i

I.3 SPROVOĐENJE AUDITA

I.3.1 Faze u postupku AUDITA:

- I.3.1.1 Kao što je određeno u poglavlju 6, AUDIT obuhvata sljedeće faze:
- I.3.1.2 Fazu pripreme;
- I.3.1.3 Sastanak sa predstavnicima aerodroma/vazdušnih operatora i drugih subjekata prije početka procesa posmatranja na licu mjesta;
- I.3.1.4 Operativne aktivnosti monitoringa: sakupljanje informacija na licu mjesta;
- I.3.1.5 Povratno obavješćavanje i izvješćavanje
- I.3.1.6 Sprovođenje AUDITA bezbjednosti sadrži sistematsko sakupljanje informacija putem:
 - I.3.1.6.1 Pregleda;
 - I.3.1.6.2 Razgovora, i
 - I.3.1.6.3 Pregledom dokumenata, kad je to moguće.
- I.3.1.7 AUDIT bezbjednosti, po pravilu, ne uključuju sprovođenje testova.
- I.3.1.8 AUDIT se zasniva na posmatranju implementacije mjera bezbjednosti na aerodromu, u skladu sa načelom objektivnosti.

I.3.2 Dužnosti auditora

- I.3.2.1 Auditorima treba obezbjediti uslove neophodne za obavljanje njihovih zadataka. Auditori moraju voditi računa i uvažiti određena ograničenja da bi izbjegli ili sveli na minimum ometanje operativnih aktivnosti na aerodromu.
- I.3.2.2 Prilikom vršenja AUDITA bezbjednosti, auditori treba da:

- I.3.2.2.1 poštuju zahtjeve vezane za bezbjednost na aerodromu (uključujući operatore vazduhoplova i druge subjekte) i koriste uobičajene prolaze za pristup i izlaz, i da stalno budu u pratnji lica koje odredi operator aerodroma ili drugi subjekt nad kojim se sprovodi AUDIT;
- I.3.2.2.2 poštuju propise iz oblasti sigurnosti letenja (*safety*);
- I.3.2.2.3 ne koriste silu za pristup vazduhoplovu, zgradi, poslovima ili zemljištu;
- I.3.2.2.4 ne otvaraju vanjska vrata vazduhoplova, dodiruju bilo koje kontrolne površine na vazduhoplovu, ili ulaze u letačku kabinu vazduhoplova izuzev ako su u pratnji nadležnog i kompetentnog člana osoblja operatora vazduhoplova;
- I.3.2.2.5 U bezbjednosnoj zoni aerodroma ne voze vozila, ako nemaju odgovarajuće odobrenje;
- I.3.2.2.6 ne koriste svoja ovlašćenja da bi odložili ili zadržavali let, ili zadržali vazduhoplov ako nemaju razloge koji ih prisiljavaju na to (u takvom slučaju će tražiti punu saradnju operatora); i
- I.3.2.2.7 preduzimaju razumne mjere da pri obavljanju intervjua nepotrebno ne ometaju osoblje pri izvršenju njihovih primarnih dužnosti.
- I.3.2.3 U slučaju da tokom vršenja AUDITA nastane krizna situacija ili hitan slučaj (npr. otmica, prijetnja bombom ili incident druge vrste) AUDIT se suspenduje.
- I.3.2.4 Auditori bezbjednosti u toku AUDITA ne treba da daju savjete, ispravljaju i daju instrukcije osoblju i putnicima.

I.4 NEDOSTACI

- I.4.1 Nedostatak predstavlja utvrđenu neusklađenost zahtjevima utvrđenim u Nacionalnom programu bezbjednosti, pa je s tim u vezi ključni cilj AUDITA bezbjednosti da se utvrde potencijalni nedostaci i na odgovarajući način otklone. Subjekt nad kojim se vrši AUDIT obavještava se o rezultatima AUDITA na sljedeći način:
 - (a) Verbalnom komunikacijom na licu mjesta u toku debriefinga poslije AUDITA; i
 - (b) Putem pisanog zapisnika, kojim se detaljnije utvrđuju nedostaci.
- I.4.2 Da bi se procijenio nivo usklađenosti procedura i mjera bezbjednosti koje su posmatrane u toku AUDITA sa odredbama Nacionalnog programa bezbjednosti, auditori koriste sistem bodovanja dat u poglavlju 6 Programa kontrole kvaliteta, i to:
 - I.4.2.1 **"Potpuno usklađeno"**: znači da od strane auditora nije ukazano ni na jedan nedostatak. Oblast koja se procjenjuje u potpunosti udovoljava zahtjevima datim u Nacionalnom programu bezbjednosti.
 - I.4.2.2 **"Usklađeno, ali poželjna su poboljšanja"**: znači da od strane auditora nije ukazano ni na jedan nedostatak. Oblast koja se procjenjuje udovoljava zahtjevima datim u Nacionalnom programu bezbjednosti. Iako se neće preduzimati aktivnosti na nalaaganju mjera, poželjno je postići poboljšanje, uzimajući u obzir najbolju praksu.
 - I.4.2.3 **"Nije usklađeno/ manji nedostaci"**: znači da je od strane auditora ukazano na određeni nedostatak. Takva stavka predstavlja manju oblast u kojoj je potrebno poboljšanje. U tom slučaju, subjekat u kojem se vrši AUDIT treba preduzeti korektivne mjere da bi otklonio nedostatak. Sagledava se potreba nalaaganja sprovođenja mjera.
 - I.4.2.4 **" Nije usklađeno/ozbiljni nedostaci"**: znači da je od strane auditora ukazano na ozbiljne nedostatak. Za razliku od prethodnog sistema bodovanja, ova stavka predstavlja ozbiljno neudovoljavanje standardima bezbjednosti koji su postavljeni u Nacionalnom programu bezbjednosti i ima direktni, veliki uticaj na bezbjednost. U ovom slučaju, preduzimaju se mjere, proporcionalne značaju utvrđenog prekršaja bezbjednosti.
Pored navedenog sistema bodovanja, u određenim okolnostima mogu biti korišćena dva dodatna kriterijuma:
 - I.4.2.5 **"Nepotvrđeno"**: znači neku stavku koja od strane auditora nije potvrđena (npr. provjera dokumenata) ili koja nije posmatrana (mjera bezbjednosti)

- I.4..2.6 **"Nije primjenjivo"**: znači da mjera ili procedura bezbjednosti ne postoji ili se ne primjenjuje od strane subjekta koje se procjenjuje (npr. *off-airport check-in* - prijava odlazećih putnika za let izvan aerodroma).

IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE POSLIJE AUDITA

I.5 IZVJEŠTAVANJE

- I.5.1 O rezultatima AUDITA se podnosi usmeni izvještaj na licu mjesta u toku post-auditorskog debriefinga.
- I.5.2 Po završetku AUDITA, organizuje se usmeni debriefing sa višim predstavnicima subjekta u kome je vršen AUDIT. U toku ovog sastanka, auditori predstavljaju svoje nalaze, pozitivne i negativne, posebno navodeći oblasti u kojima postoji neusklađenost kao i mjere prinudnog nametanja koje slijede.
- I.5.3 Zapisnikom se utvrđuje zatečeno stanje i isti uključuje nalaze AUDITA i neophodne informacije vezane za dalje procedure otklanjanja nedostataka i relevantne mjere izrečenih sankcija, ako se to ocijeni neophodnim.
- I.5.4 Zapisnik sadrži kratak opis mjera i procedura bezbjednosti onako kako su ih auditori utvrdili.

I.6 PROCEDURE POSLIJE AUDITA

Poslije audita subjektu se može naložiti da nadležnom organu dostavi predloženi akcioni plan koji sadrži korektivne mjere za otklanjanje nedostataka utvrđenih u izapisniku. Sa predloženim korektivnim aktivnostima, nadležnom organu se dostavljaju i precizno definisani rokovi za implementaciju. Po odobrenju programa i plana implementacije, nadležni organ prati implemetaciju korektivnih mjera.

I.7 VOĐENJE EVIDENCIJA

- I.7.1 Rukovodećem - odgovornom licu, koje predstavlja subjekat u kome se vrši AUDIT, se predaje jedan pisani primjerak zapisnika, koje je odgovorno za interno dostavljanje zapisnika, ili njegovih djelova, pod uslovom da je dostavljanje ograničeno na minimalni nivo potreban za preduzimanje korektivnih mjera.
- I.7.2 Nadležni organ može da pripremi rezime AUDITA i analizu rezultata koje može staviti na raspolaganje drugim nadležnim organizacijama i stranim državama, ako se ocijeni da je to potrebno.

ANEKS B: METODOLOGIJA ZA INSPEKCIJU BEZBJEDNOSTI

DEFINICIJA I CILJEVI INSPEKCIJE

- (1) Inspekcija bezbjednosti predstavlja kontrolu primjene jednog ili više aspekata mjera, procedura i propisa iz oblasti bezbjednosti sa ciljem utvrđivanja da li se i koliko efikasno one sprovode.
- (2) Ciljevi inspekcije su:
 - 2.1 Da se obezbijedi da se primjenjuje Nacionalni program bezbjednosti tako da se održavaju potrebni standardi i procedure bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva;
 - 2.2 Da se utvrde svi nedostaci i nepravilnosti u standardima i procedurama vezanim za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva i da se obezbijedi njihovo otklanjanje i
 - 2.3 Detaljno i analitičko donošenje zaključka o postignutim standardima i efikasnosti politike bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva i povezanim mjerama.

OPIS

- (1) Inspekcija bezbjednosti, po pravilu ima ograničen obim, fokusiran na određeni tip operacija, na ograničeni dio aerodroma, određenog vazdušnog operatora, itd.
- (2) Ova kategorija aktivnosti praćenja se po pravilu završava u toku kraćeg vremenskog perioda (t.j. broja sati ili dana).
- (3) Obim inspekcije se može proširiti na sveobuhvatno praćenje operacija na aerodromu. U tom slučaju, ona će se smatrati za audit.
- (4) Inspekcija, po pravilu, spada u kategoriju aktivnosti koje se ne najavljuju. Obavještenje o inspekciji ne treba davati unaprijed subjektu čije će bezbjednosne procedure biti predmet inspekcije. Kada se ocijeni neophodnim, takva najava bi se mogla dati ograničenom broju lica unutar subjekta u kome se vrši inspekcija, pod uslovom da se garantuje visok nivo tajnosti.
- (5) Za razliku od AUDITA bezbjednosti, inspekcije bezbjednosti mogu uključivati testove ograničenog obima.

II.1 OBIM INSPEKCIJE

- II.1.1 Inspekcija utvrđuje, u obimu koji je praktično moguć, implementaciju svih aspekata Nacionalnog programa bezbjednosti koji su obuhvaćeni inspekcijom, uključujući i politiku na kojima se zasnivaju.
- II.1.2 Inspekcije bezbjednosti imaju ograničeniji obim nego audit bezbjednosti. Stoga su one usredsređene na određeni tip operacija, na ograničeni dio aerodroma, određenu avio-kompaniju, ili bilo koji drugi subjekat koji sprovodi mjere bezbjednosti. Inspekcija može obuhvatati jednu ili više oblasti:
 - II.1.2.1 Bezbjednost aerodroma,
 - II.1.2.2 Bezbjednost vazduhoplova,
 - II.1.2.3 Putnike i ručni prtljag,
 - II.1.2.4 Odvojeni prtljag,
 - II.1.2.5 Teret, kurirske i ekspres pakete,
 - II.1.2.6 Poštu,
 - II.1.2.7 Poštu i materijale vazdušnog operatora,
 - II.1.2.8 Katering, zalihe i snabdijevanje aerodroma i/ili vazdušnog operatora;
 - II.1.2.9 Zalihe aerodroma i/ili vazdušnog operatora i materijale za čišćenje aerodroma i/ili vazduhoplova;
 - II.1.2.10 Generalnu avijaciju,
 - II.1.2.11 Bezbjednost Pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi
 - II.1.2.12 Upravljanje odgovorom na radnje nezakonitog ometanja.

II.2 NADLEŽNOST I OVLAŠĆENJA INSPEKTORA

II.2.1 Inspektori bezbjednosti imaju propisana ovlašćenja, a naročito da:

- II.2.1.1 Izvrše inspekciju vazduhoplova registrovanog u državi;
- II.2.1.2 Izvrše inspekciju stranog vazduhoplova koji se nalazi na domaćim aerodromima;;
- II.2.1.3 Pregledaju sve dijelove aerodroma;
- II.2.1.4 Pregledaju i lokacije izvan aerodroma gdje se primjenjuju mjere bezbjednosti (npr. Kompanija za katering, ovalašćena agencija, poznati pošiljalac, špediter, hotelska prijava za let odlazećih putnika, itd.);
- II.2.1.5 Zatraže od operatora vazduhoplova, menadžera aerodroma ili bilo kog drugog subjekta uključenog u bezbjednost civilnog vazduhoplovstva da pruži informacije koje su relevantne za svrhu praćenja.
- II.2.1.6 Identifikuju bilo koju operaciju, proceduru ili instalaciju u pisanom, fotografskom ili elektronskom obliku. U zone ograničenog kretanja aerodroma inspektor može unositi i koristiti svu opremu koja mu je neophodna za izvršavanje dužnosti, uključujući (na primjer) foto-aparate, video-rekordere i magnetofone.

II.2.2 Pored navedenog, inspektori bezbjednosti imaju pravo da:

- Nalože trenutno otklanjanje nedostataka;
- Donesu rješenja o preduzimanja naloženih mjera;
- Zadrže vazduhoplov da bi u njemu izvršili kontrolu;
- Upute osoblje na ponovnu obuku;
- Privremeno suspenduju ili oduzmu sertifikat.

II.2.3 Inspektori bezbjednosti moraju da imaju kod sebe zvanična pisana ovlašćenja ili legitimacije, koje će, na zahtjev, pokazati i koja im omogućavaju da sprovedu svoja ovlašćenja vezana za sve elemente Nacionalnog programa bezbjednosti, odnosno Programa kontrole kvaliteta.

II.2.4 Aktivnosti vršenja inspekcije mogu se sprovoditi u bilo koje vrijeme, uključujući vikende, praznike i u periodu bez operacija..

II.2.5 Osoblje subjekata nadzora i druga lica ne smiju:

- Namjerno ometati ili sprječavati inspektore bezbjednosti;
- Ne dati ili odbiti dati informacije koje zahtijeva inspektor bezbjednosti;
- Inspektoru bezbjednosti dati lažne ili nejasne informacije; i
- Lažno se predstavljati kao inspektor bezbjednosti.

II.3 SPROVOĐENJE inspekcije

II.3.1 Faze u postupku inspekcije:

II.3.1.1 Kao što je određeno u poglavlju 6, ukupni postupak vršenja inspekcije sastoji se od sljedećih faza:

- II.3.1.1.1 Faze pripreme;
- II.3.1.1.2 Sastanka sa predstavnicima operatora i drugih subjekata nadzora (prije početka procesa posmatranja na licu mjesta);
- II.3.1.1.3 Operativne aktivnosti monitoringa: sakupljanje informacija na licu mjesta;
- II.3.1.1.4 Povratno obavješćavanje (debriefing) i izvješćavanje.

II.3.1.2 Sprovođenje inspekcije bezbjednosti je usredsređeno na sistematsko sakupljanje informacija pomoću:

- II.3.1.2.1 Pregledan (uključujući i aktivnosti testiranja);
- II.3.1.2.2 Razgovora;
- II.3.1.2.3 Pregledom dokumenata, kad god je to moguće.

II.3.1.3 Inspekcija se zasniva na posmatranju implementacije mjera bezbjednosti, uz poštovanje načela objektivnosti.

II.3.2 Dužnosti inspektora:

- II.3.2.1 Inspektori imaju propisana ovlašćenja za obavljanje njihovih zadataka. Inspektori moraju voditi računa i uvažiti određena ograničenja da bi izbjegli ili koliko god je to moguće minimizirali ometanje operativnih aktivnosti na aerodromu.
- II.3.2.2 Pri vršenju inspekcije bezbjednosti, inspektori treba da:
- II.3.2.2.1 Poštuju zahtjeve vezane za bezbjednost na aerodromu (uključujući operatore vazduhoplova i druge subjekte), koriste uobičajene prolaze za pristup i izlaz;
 - II.3.2.2.2 Poštuje propise iz oblasti sigurnosti letenja (safety);
 - II.3.2.2.3 Ne koriste silu da bi dobili pristup bilo kom vazduhoplovu, zgradi, poslovima ili zemljištu;
 - II.3.2.2.4 Ne otvaraju vanjska vrata vazduhoplova, dodiruju bilo koje kontrolne površine na vazduhoplovu, ili ulaze u letačku kabinu vazduhoplova osim ako su u pratnji nadležnog i kompetentnog člana osoblja operatora vazduhoplova;
 - II.3.2.2.5 U bezbjednosnoj zoni aerodroma ne voze vozila, ako nemaju odgovarajuće odobrenje;
 - II.3.2.2.6 Ne koriste svoja ovlašćenja da bi odložili let ili zadržali vazduhoplov ako nemaju razloge koji ih prisiljavaju na to (u takvom slučaju treba tražiti punu saradnju operatora) i
 - II.3.2.2.7 Preduzima razumne mjere da pri obavljanju intervjua nepotrebno ne ometaju osoblje pri izvršenju njihovih primarnih dužnosti.
- II.3.2.3 U slučaju da se tokom vršenja inspekcije desi krizna situacija ili hitan slučaj (npr. otmica, prijetnja bombom ili incident druge vrste) inspekcija će biti prekinuta.
- II.3.2.4 Pri obavljanju svojih dužnosti inspektori su samostalni u svom radu, kao i tokom sprovođenja bilo kojeg elementa kontrole kvaliteta.

II.4 NEDOSTACI

- II.4.1 Nedostatak predstavlja utvrđenu neusklađenost zahtjevima utvrđenim u Nacionalnom programu bezbjednosti.
- II.4.2 Ključni cilj inspekcije bezbjednosti je da se utvrde potencijalni nedostaci i nađe rješenje problema na odgovarajući način. Kao redovna procedura, postoje dva načina obavještanja subjekta koje je podvrgnuto inspekciji, i to:
- Verbalnom komunikacijom na licu mjesta u toku debriefinga poslije inspekcije,
 - Putem pisanog zapisnika, u kojem se detaljnije utvrđuju nedostaci.
- II.4.3 Da bi se procijenio nivo usklađenosti procedura i mjera bezbjednosti koje su posmatrane u toku inspekcije sa odredbama Nacionalnog programa bezbjednosti, inspektor koristi sistem bodovanja iz tačke 25 Poglavlja 6 Programa kontrole kvaliteta, i to:
- II.4.3.1 **"Potpuno usklađeno"**: znači da od strane inspektora nije ukazano ni na jedan nedostatak. Oblast koja se procjenjuje u potpunosti udovoljava zahtjevima datim u Nacionalnom programu bezbjednosti.
 - II.4.3.2 **"Usklađeno, ali poboljšanje je poželjno"**: znači da od strane inspektora nije ukazano ni na jedan nedostatak. Oblast koja se procjenjuje udovoljava zahtjevima datim u Nacionalnom programu bezbjednosti. Iako se neće biti preduzete aktivnosti na nalaganju mjera, poželjno je postići poboljšanje, uzimajući u obzir najbolju praksu.
 - II.4.3.3 **"Nije usklađeno/ manji nedostaci"**: znači da je od strane inspektora ukazano na određeni nedostatak. Takva stavka predstavlja manju oblast u kojoj je potrebno poboljšanje. U tom slučaju, subjekat u kome se vrši inspekcija treba preduzeti korektivne mjere da otkloni nedostatak. Sagledava se potreba nalaganja sprovođenja mjera.
 - II.4.3.4 **"Nije usklađeno/ ozbiljni nedostaci"**: znači da je od strane inspektora ukazano na ozbiljne nedostatke. Za razliku od prethodnog sistema bodovanja, ova stavka predstavlja ozbiljno neudovoljavanje standardima bezbjednosti koji su

postavljeni u Nacionalnom programu bezbjednosti i ima direktni, veliki uticaj na bezbjednost. U tom slučaju, preduzimaju se mjere proporcionalne značaju utvrđenog prekršaja bezbjednosti.

Pored navedenog sistema bodovanja, u određenim okolnostima mogu biti korišćena dva dodatna kriterijuma:

:

II.4.3.5 **" Nepotvrđeno"**: znači neku stavku koja od strane inspektora nije potvrđena (npr. provjera dokumenata) ili koja nije posmatrana (npr. mjera bezbjednosti).

II.4.3.6 **"Nije primjenjivo"**: znači da mjera ili procedura bezbjednosti ne postoji ili se ne primjenjuje od strane subjekta koji se procjenjuje (npr. off-airport check-in ,tj. prijava odlazećih putnika za let izvan aerodroma).

III IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE POSLIJE INSPEKCIJE

III.1 IZVJEŠTAVANJE

III.1.1 O rezultatima inspekcije podnosi se usmeni izvještaj na licu mjesta u toku post-inspekcijskog debriefinga i putem pisanog zapisnika.

III.1.2 Po završetku inspekcije, organizuje se usmeni debriefing sa odgovornim predstavnicima subjekta u kojem je vršena inspekcija. U toku ovog sastanka, inspektor će predstaviti svoje nalaze, pozitivne i negativne, i naglasiti oblasti u kojima postoji neusaglašenost, kao i naložene mjere.

III.1.3 Sadržaj, učesnici i trajanje debriefinga zavisi od obima inspekcije i utvrđenih nedostataka.

III.1.4 Zapisnikom se utvrđuje konačni izvještaj i on uključuje i nalaze inspekcije i sve neophodne informacije vezane za dalje procedure otklanjanja nedostataka i relevantne mjere izrečenih sankcija ako je to moguće ili se posebno izdaje rješenje kojim se subjektu nadzora nalaže otklanjanje utvrđenih nedostataka u određenom roku.

III.1.5 Zapisnik sadrži kratak opis mjera i procedura bezbjednosti na način kako ih je inspektor utvrdio.

III.2 PROCEDURE POSLIJE INSPEKCIJE

Poslije inspekcije subjektu se može naložiti da nadležnom organu dostavi predloženi akcioni plan koji će se baviti nedostacima utvrđenim u izvještaju o izvršenoj inspekciji. Sa predloženim korektivnim aktivnostima, nadležnom subjektu se dostavlja i precizno određen rok za implementaciju. Po odobrenju programa i plana implementacije, nadležni organ prati implementaciju korektivnih mjera.

III.3 VOĐENJE EVIDENCIJE

III.3.1 Odgovornom licu, koje predstavlja subjekat u kome se vrši inspekcija, predaje se jedan pisani primjerak zapisnika i rješenje, ako je primjenjivo u roku od tri dana od dana kada je inspekcija završena, koje je odgovorno za dalje interno dostavljanje zapisnika i rješenja, ili njegovih dijelova, pod uslovom da je dostavljanje ograničeno na minimalni nivo potreban za preduzimanje korektivnih mjera.

I.7.3 Nadležni organ vodi evidenciju inspekcija koje su sproveli njegovi ovlašćeni inspektori, kao i analizu rezultata, koje mogu staviti na raspolaganje drugim nadležnim organizacijama ili stranim državama, ako se ocijeni da je to potrebno.

ANEKS C: METODOLOGIJA ZA NADZOR BEZBJEDNOSTI

DEFINICIJA I CILJEVI NADZORA BEZBJEDNOSTI

- (1) **Nadzor bezbjednosti (*Security Survey*)** je procjena stanja bezbjednosti i praćenje operacija da bi se utvrdile potrebe vezane za bezbjednost, uključujući identifikaciju slabosti koje bi mogle biti iskorišćene da se izvrši radnja nezakonitog ometanja uprkos primjeni mjera i procedura bezbjednosti i preporuku kompenzacijskih zaštitnih mjera proporcionalnih prijetnji da bi se uklonio utvrđeni rizik.
- (2) Nadzor bezbjednosti se razlikuje od audita i inspekcije po ciljevima i okolnostima u kojima se mora sprovoditi.
Nadzor bezbjednosti se sprovodi samo ako se istovremeno steknu uslovi iz tačke 3 i 4 ovog aneksa:
- (3) Značajne modifikacije cjelokupnog ili lokalnog konteksta sistema bezbjednosti koje su dovele do dodatnog nivoa prijetnje ili nepredviđenih slabosti u operacijama civilnog vazduhoplovstva, kao npr:
 - 3.1 Nova tehnologija potencijalno može ili je korišćena da prijeti vazduhoplovima ili aerodromskim operacijama; ili
 - 3.2 Povećani nivo prijetnje može imati uticaja ili se pokazalo da je imao uticaj na određenu operaciju operatora vazduhoplova (npr. stranog državnog vazdušnog operatora zemlje koja je cilj identifikovanih terorističkih aktivnosti); ili
 - 3.3 Privremeni uslovi mogu lokalno uticati ili se pokazalo da imaju uticaj na nivo bezbjednosti (npr. značajno građenje u oblasti vazdušne strane).
- (4) Kada novi uslovi – bilo da su privremeni ili ne - nijesu još obuhvaćeni Nacionalnim programom bezbjednosti.
Kao posljedica tih okolnosti, nove slabosti mogu globalno ili lokalno uticati na nivo bezbjednosti.
- (5) Cilj nadzora bezbjednosti je da se utvrde:
 - 5.1 Slabosti koje bi se mogle iskoristiti za izvršenje radnji nezakonitog ometanja,
 - 5.2 Dodatne potrebe vezane za bezbjednost u subjektu koje se ocjenjuje (u smislu procedura, opreme, ljudskih i/ili finansijskih resursa),
 - 5.3 Potrebe za poboljšanjem/izmjenom u nacionalnoj regulativi (Nacionalnom programu bezbjednosti) i/ili s njim vezanoj politici.
- (6) U toku postupka nadzora bezbjednosti prioritet je utvrđivanje slabosti i potreba vezanim za bezbjednost koje su posljedica specifičnih okolnosti koje su prethodno navedene, bez obzira na ukupni nivo usklađenosti mjera bezbjednosti koje primjenjuju operatori sa odredbama Nacionalnog programa bezbjednosti.
- (7) Sve informacije prikupljene u toku sprovođenja postupka nadzora, koje ukazuju na nedostatke vezane za implementaciju državnih propisa, će biti uzete u obzir i o njima će biti podnešen izvještaj kao što se podnosi u toku audita ili inspekcije.

OPIS

- (1) Obim nadzora bezbjednosti se sprovodi od ciljanog praćenja - monitoringa (npr. određenog operatora ili određene operacije na aerodromu) do sveukupne aktivnosti praćenja koja se bavi, koliko je to moguće, svim aspektima mjera i procedura bezbjednosti.
- (2) Trajanje nadzora bezbjednosti može varirati od nekoliko sati do jedne ili više nedjelja.
- (3) Zbog potrebe potpune ocjene potencijalnih slabosti, u nadzor bezbjednosti mogu se uključivati i aktivnosti testiranja.
- (4) Nadzor bezbjednosti, po pravilu spada u kategoriju aktivnosti koje se ne najavljuju. Obavještenje o nadzoru bezbjednosti neće se unaprijed davati subjektu čije će bezbjednosne procedure biti procjenjivane. Kada se to ocijeni neophodnim, takva najava

se može dati ograničenom broju lica subjekta u kome se vrši nadzor, pod uslovom da se garantuje visok nivo tajnosti.

IV.1 OBIM NADZORA BEZBJEDNOSTI

Obim nadzora bezbjednosti se određuje procjenom prethodno opisanih okolnosti. Agencija će odlučiti koji subjekti (operatori i drugi subjekti) i koje oblasti će biti obuhvaćene nadzorom.

IV.2 SPROVOĐENJE NADZORA BEZBJEDNOSTI

Nadzor bezbjednosti se ne razlikuje od audita i od inspekcije po operativnoj metodologiji, već samo po ciljevima i okolnostima koje su dovele do odluke da se nadzor izvrši. Prema tome, načini praćenja su isti kao oni koji se primjenjuju u auditima ili inspekcijama, što zavisi od obima nadzora.

IV.3 NEDOSTACI

IV.3.1 Cilj nadzora bezbjednosti nije da utvrdi nedostatke, jer se to strogo odnosi na neprimjenjivanje postojećih propisa Nacionalnog programa bezbjednosti i uz njega vezane politike.

IV.3.2 Sve informacije prikupljene u toku nadzora, koje ukazuju na nedostatke vezane za implementaciju Nacionalnog programa bezbjednosti i uz njega vezane politke, će biti uzete u obzir i o njima će biti podnesen izvještaj, kao što bi bilo urađeno u toku audita ili inspekcije.

V IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE POSLIJE SPROVEDENOG NADZORA BEZBJEDNOSTI

V.1 IZVJEŠTAVANJE

U osnovi način izvještavanja ne treba da se razlikuje od metodologije koja se primjenjuje za audite i inspekcije, mada se posebna pažnja treba posvetiti slabostima utvrđenim u toku nadzora bezbjednosti i potrebi za korektivnim mjerama. Korektivne mjere se moraju uskladiti sa značajem bezbjednosnih slabosti na koje je ukazano. Izvještaj se morati temeljno pozabaviti ovim pitanjima.

V.2 PROCEDURE POSLIJE NADZORA BEZBJEDNOSTI

Od subjekta će biti traženo da nadležnom organu dostavi predloženi akcioni plan koji će se baviti slabostima naznačenim u izvještaju i da predloži srazmjerne kompenzacione mjere. Sa predloženim aktivnostima, nadležnom organu se na odobrenje dostavlja i vremenski okvir za implementaciju. Po odobrenju mjera i njihovog plana implementacije, nadležni organ prati implemetaciju mjera.

V.3 VOĐENJE EVIDENCIJE

V.3.1 Rukovodiocu-odgovornom licu subjekta, u kojem se vrši nadzor bezbjednosti, se predaje jedan pisani primjerak izvještaja, koje je odgovorna za interno dostavljanje izvještaja, ili njegovih dijelova, pod uslovom da je dostavljanje ograničeno na minimalni nivo potreban za preduzimanje korektivnih mjera. Posebna pažnja će biti posvećena povjerljivim stvarima, posebno onim vezanim za utvrđene slabosti.

V.3.2 Agencija vodi rezime nadzora bezbjednosti i analizu rezultata, koje mogu staviti na raspolaganje drugim nadležnim subjektima ili stranim državama, onda i kada to smatra za potrebno.

V.4 ANALIZA

Po završetku nadzora bezbjednosti, nadležni organ će analizirati izvještaj da bi razmotrio da li je potrebno dopuniti Nacionalni program bezbjednosti.

ANEKS D:

METODOLOGIJA ZA TEST BEZBJEDNOSTI

DEFINICIJA I CILJEVI TESTOVA

- (1) Test bezbjednosti je provjera bezbjednosnih mjera u civilnom vazduhoplovstvu, kada nadležni organ predstavlja ili simulira namjeru da poćini nezakonitu radnju u svrhu ispitivanja efikasnosti i implementacije postojećih bezbjednosnih mjera.
- (2) Opšti ciljevi testova bezbjednosti će biti da se:
 - 2.1 Testira efektivnost Nacionalnog programa bezbjednosti;
 - 2.2 Testiraju operativne bezbjednosne procedure koje primjenjuju operatori i druga tijela koja imaju obaveze u oblasti bezbjednosti vazduhoplovstva u vezi sa Nacionalnim programom, ukljućujući i njihovo osoblje;
 - 2.3 Uvrde nedostaci u standardima i procedurama vezanim za bezbjednost vazduhoplovstva i obezbjedi njihovo otklanjanje; i
 - 2.4 U odrećenom obimu pomogne pri motivaciji osoblja zaduženog za bezbjednost.
- (3) Test je usmjeren na suprotstavljanje jednog ili više dijelova sistema bezbjednosti na aerodromu, kod jednog operatora vazduhoplova, ili bilo kog drugog subjekta koji ima obaveze u oblasti vazduhoplovne bezbjednosti, simuliranoj pojavi bezbjednosnog incidenta ili ćina nezakonitog ometanja. Glavna svrha je da se procijeni efikasnost i snaga sistema kad se suoći sa takvom pojavom.
- (4) Namjera testova je da se utvrdi da li mjere i procedure vazduhoplovne bezbjednosti vezane za Nacionalni program bezbjednosti ostvaruju svoje ciljeve, a ne da se utvrdi da li takve mjere postoje ili ne.

OPIS

- (1) Test bezbjednosti je u principu ciljano praćenje, vezano za veoma odrećen aspekt postojećeg sistema bezbjednosti. Stoga je njegovo trajanje relativno kratko, u zavisnosti od njegovog obima (npr. za unošenje zabranjenog predmeta u zonu ogranićenog kretanja kroz kontrolni punkt će trebati nekoliko minuta).
- (2) Testovi se nikada unaprijed ne najavljuju osoblju na koje se direktno odnosi. Ipak, u nekim slućajevima kada se to ocijeni neophodnim, viši sluźbenik u datom subjektu će biti unaprijed obaviješten, pod uslovom da se obezbjedi stroga povjerljivost.

VI.1 OBIM TESTOVA

- VI.1.1 Na nadležnom organu je da odlući koji odrećeni dio sistema (koji aspekt cjelokupnog bezbjednosnog sistema) će biti testiran.
- VI.1.2 U okviru postojećeg Programa kontrole kvaliteta, testovi mogu ispitivati bilo koji aspekt Nacionalnog programa bezbjednosti i uz njega vezane politike.
- VI.1.3 Test se odnosi na jednu ili više sljedećih oblasti:
 - VI.1.3.1 Bezbjednost aerodroma,
 - VI.1.3.2 Bezbjednost vazduhoplova,
 - VI.1.3.3 Putnike, osoblja i/ili druga lica, rućni prtljag i/ili stvari,
 - VI.1.3.4 Odvojeni prtljag,
 - VI.1.3.5 Teret, kurirske i ekspres pakete,
 - VI.1.3.6 Poštu,
 - VI.1.3.7 Poštu i materijale vazdušnog operatora,
 - VI.1.3.8 Katering zalihe i snabdijevanje vazdušnog i aerodromskog operatora,

- VI.1.3.9 Zalihe vazdušnog i aerodromskog operatora i materijale za čišćenje aerodroma i/ili vazduhoplova,
- VI.1.3.10 Generalnu avijaciju,
- VI.1.3.11 Upravljanje odgovorom na djela nezakonitog ometanja.

VI.2 SPROVOĐENJE TESTOVA

VI.2.1 Nadzor

VI.2.1.1 Test bezbjednosti sprovodi ovlašćeno lice ili se sprovodi pod njegovim nadzorom.

VI.2.1.2 U ovom drugom slučaju, nadležni organ ili ovlašćeno lice odgovorno za test, imenuje jedno ili više lica da sprovedu test u njegovo ime. U većini slučajeva to pomaže da se izbegnu problemi (npr. kad su inspektori već dobro poznati na aerodromu). Obaveza je ovlašćenog lica da obezbijedi da se test sprovodi strogo u skladu sa standardnim procedurama koje je Agencija uspostavila za ovu kategoriju aktivnosti.

VI.2.1.3 U tu svrhu, imenovana lica za sprovođenje testova, će:

- Od strane ovlašćenog lica koje će nadzirati test biti detaljno obaviješteni o načinu izvršenja testa, posebno kad se koristi oružje ili simulirane eksplozivne naprave (vidi II.2.1);
- Nositi svu neophodnu dokumentaciju koja potvrđuje da imaju ovlašćenje da vrše svoje zadatke.

VI.2.2 Ograničenja za testove:

VI.2.2.1 Pri sprovođenju testa bezbjednosti, kao i u svakoj drugoj aktivnosti monitoringa, imenovana lica za sprovođenje testova su obavezni da:

- poštuju zahtjeve vezane za bezbjednost na aerodromu (uključujući operatore i druge subjekte) i koriste uobičajene prolaze za pristup i ulaz/izlaz, osim ako bi korišćenje istih onemogućilo ili značajno otežalo izvođenje testa;
- poštuju propise iz oblasti sigurnosti letenja (safety);
- ne koriste silu da bi dobili pristup vazduhoplovu, zgradi, poslovima ili zemljištu;
- ne otvaraju vanjska vrata vazduhoplova, dodiruju bilo koje kontrolne površine na vazduhoplovu, ili ulaze u letačku kabinu vazduhoplova izuzev ako su u pratnji nadležnog i kompetentnog člana osoblja operatora;
- na bezbjednosnoj strani aerodroma ne voze vozila bez odgovarajućeg odobrenja;
- ne koriste svoja ovlašćenja da bi odložili let ili zadržali vazduhoplov ako nemaju razloge koji ih prisiljavaju na to (u takvom slučaju treba tražiti punu saradnju operatora); i
- preduzimaju razumne mjere da pri obavljanju intervjua nepotrebno ne ometaju osoblje pri izvršenju njihovih primarnih dužnosti.

VI.2.2.2 Pored obaveza iz VI.2.2.1, imenovana lica za sprovođenje testova treba da obezbijede da testovi:

- Budu sprovedeni u skladu sa propisima;
- Ne ugrožavaju bezbjednost ljudi, vazduhoplova i aerodromskih sredstava;
- Ne prouzrokuju štetu na privatnoj ili javnoj imovini;
- Na najmanji mogući nivo svedu uticaj na operacije i ne ometaju javnost i lica koja se ne testiraju.

VI.2.3 Predmeti za test

VI.2.3.1 U vezi sa navedenim ograničenjima, postoje određeni uslovi vezani za korišćenje zabranjenih predmeta u toku testova.

VI.2.3.2 U slučaju da je neophodno da se za sprovođenje testova koristi vatreno oružje:

- Koristi se deaktivirano vatreno oružje;
- Oružje mora biti upakovano, u plastiku ili smolu, ili se koristiti razmontirano.

VI.2.3.3 Kada je kao predmete za testiranje potrebno koristiti simulirana eksplozivna sredstva, koriste se samo potpuno inertna sredstva, bez eksplozivnog materijala.

VI.2.3.4 Kada se predmeti za test nose na javnim mjestima, moraju biti sakriveni da ne bi došlo do uzbune.

VI.3 NEDOSTACI

VI.3.1 Nedostatak je ako imenovana lica za sprovođenje testova uspješno prođu datu bezbjednosnu proceduru koristeći standardizovane metode testiranja. Nedostatak u implementaciji date bezbjednosne mjere ili procedure može biti rezultat:

- Nedostatka tehničkih sredstava koja su na raspolaganju da bi se postigli ciljevi mjere;
- Nedostatka instrukcija koje rukovodstvo daje osoblju;
- Slabosti u samoj proceduri, ili politici na kojoj se zasniva;
- Nedovoljne obučenosti osoblja;
- Nemara ili neefikasnosti od strane pojedinca ili pojedinaca.

VI.3.2 Obaveza inspektora nadležnih za test je da utvrde i izvijeste, što je jasnije moguće, da li jedan od navedenih uzroka može razumno objasniti neuspjeh pokazan u toku testa.

VI.3.3 Da bi se procijenio nivo usklađenosti procedura i mjera bezbjednosti koje su testirane sa odredbama Nacionalnog programa bezbjednosti, ovlašćeno lice-inspektor će koristiti sistem bodovanja dat u poglavlju 6 Programa kontrole kvaliteta, i to:

- **"Potpuno usklađeno"**: znači da nije ukazano ni na jedan nedostatak. Oblast koja se procjenjuje u potpunosti udovoljava zahtjevima datim u Nacionalnom programu bezbjednosti;
- **"Usklađeno, ali poboljšanje je poželjno"**: znači da od strane inspektora nije ukazano ni na jedan nedostatak. Oblast koja se procjenjuje udovoljava zahtjevima datim u Nacionalnom programu bezbjednosti. Iako se neće preduzimati aktivnosti nalažanja mjera, poželjno je postići poboljšanje, uzimajući u obzir najbolju praksu;
- **"Nije usklađeno /manji nedostaci"** znači da je od strane inspektora ukazano na nedostatak. Takva stavka predstavlja manju oblast u kojoj je potrebno poboljšanje. U tom slučaju, subjekat u kojem se vrši test treba preduzeti korektivne mjere da bi otklonio nedostatak. Sagledava se potreba nalažanja sprovođenja mjera.
- **"Nije usklađeno /ozbiljni nedostaci"** znači da je od strane inspektora ukazano na nedostatke. Za razliku od prethodnog slučaja, ova stavka predstavlja ozbiljno neudovoljavanje standardima bezbjednosti koji su postavljeni u Nacionalnom programu bezbjednosti i ima direktni, veliki uticaj na bezbjednost. U ovom slučaju se nalažu mjere, proporcionalne značaju utvrđenog nedostatka bezbjednosti.

vii IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE POSLIJE TESTIRANJA

VII.1 IZVJEŠTAVANJE

VII.1.1 Po završetku testa, što je prije moguće, organizuje se usmeni debriefing sa rukovodiocem subjekta u kome je vršeno testiranje i sa svim drugim uključenim subjektima i licima. U toku ovog sastanka, ovlašćeno lice nadležno za test će predstaviti rezultate.

VII.1.2 Sadržaj, učesnici i trajanje debriefinga zavisi od obima testa i utvrđenih nedostataka.

VII.1.3 Ako je testom utvrđen nedostatak, osoblju koje je bilo uključeno, ako je to praktično izvodljivo, će biti pokazano kako su osobe ovlašćene da sprovedu test prošle bezbjednosne procedure i šta se moglo učiniti da se u tome spriječe.

VII.1.4 Kao zaključak priprema se konačni izvještaj. Izvještaj će:

- Objasniti cilj(eve) koje je imao test;
- Dati detalje brifinga koji je dat prije testa;
- Objasniti procedure testiranja koje su primijenjene (uključujući procjenu 'stepena teškoće');
- Detaljno izvijestiti o opservacijama i rezultatima;
- Dati savjete i sve neophodne informacije vezane za dalje procedure za otklanjanje nedostataka i uz njih vezane prisilne aktivnosti ako se to ocijeni neophodnim.

VII.2 NAKNADNE (FOLLOW-UP) PROCEDURE

Subjektu se nalaže da nadležnom organu dostavi predloženi akcioni plan koji će se baviti nedostacima navedenim u izvještaju. Sa predloženim korektivnim aktivnostima, nadležnom

organu će biti dostavljen i vremenski okvir za implementaciju. Po odobrenju programa i plana implementacije, nadležni organ će pratiti implemetaciju korektivnih mjera.

VII.3 VOĐENJE EVIDENCIJE

VII.3.1 Rukovodiocu-odgovornom licu subjekta u kome se vrši testiranje, se predaje jedan pisani primjerak izvještaja, koje je odgovorno za interno dostavljanje izvještaja, ili njegovih dijelova, pod uslovom da je dostavljanje ograničeno na minimalni nivo potreban za preduzimanje korektivnih mjera.

I.7.4 Agencija vodi evidenciju testova i analizu rezultata, koje mogu staviti na raspolaganje drugim nadležnim organizacijama ili stranim državama, ako se ocijeni da je to potrebno.

ANEKS E: METODOLOGIJA ZA ISTRAGU BEZBJEDNOSTI
--

DEFINICIJA I CILJEVI ISTRAGE

- (1) Bezbjednosna istraga je ispitivanje bezbjednosnog incidenta i objašnjenje njegovog uzroka da bi se izbjeglo ponavljanje i da bi se razmotrile zakonske mjere.
- (2) Ciljevi vazduhoplovne bezbjednosne istrage su da se ustanovi:
 - 2.1 Gdje, kada i kako se desio određeni prekršaj i/ili incident vezan za bezbjednost;
 - 2.2 Koje su slabosti doprinijele prekršaju i/ili objašnjenju incidenta;
 - 2.3 Uzrok nastanka incidenta;
 - 2.4 Da li je bilo elemenata prekršaja i da li postoji osnov za pokretanje propisanog postupka.
- (3) Cilj istrage je i da se preporuči nadležnom organu, na rukovodnom nivou:
 - 3.1 Koje mjere, i od strane koga, trebaju biti preduzete da bi se izbjeglo ponavljanje prekršaja i/ili incidenta, i
 - 3.2 Da li treba razmotriti pokretanje odgovarajućeg postupka protiv pojedinca ili subjekta.
- (4) Za razliku od drugih aktivnosti praćenja, istraga je aktivnost monitoringa koja se preduzima, kada se incident iz oblasti bezbjednosti desio.

OPIS

- (1) Istraga iz oblasti bezbjednosti predstavlja ciljani monitoring, vezan za jedan ili ograničeni broj aspekata postojećeg bezbjednosnog sistema, koji je potencijalno omogućio pojavu incidenta. Trajanje istrage treba da bude relativno kratko, osim u slučaju da je incident potencijalno mogao uključivati širok obim aktivnosti i bezbjednosnih mjera.
- (2) Istrage će uvijek biti unaprijed najavljene subjektima koja su potencijalno mogla biti uključena u incident. Izuzetno, ako se ocijeni da je to neophodno za istragu, mogu se izvršiti i neke nenajavljene aktivnosti (npr. testovi).

VIII.1 SPROVOĐENJE ISTRAGA

VIII.1.1 Istrage sprovode ovlašćena lica u skladu sa odredbama ovog Aneksa i Nacionalnog programa bezbjednosti vazdušnog saobraćaja koje se tiču ugrožavanja bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

VIII.1.2 Pri sprovođenju istrage iz oblasti bezbjednosti, istražitelji treba da:

- poštuju zahtjeve vezane za bezbjednost na aerodromu (uključujući operatore i druge subjekte), koriste uobičajene prolaze za pristup i izlaz;
- poštuju propise iz oblasti sigurnosti letenja (*safety*);
- ne koriste silu da bi dobili pristup bilo kom vazduhoplovu, zgradi, poslovima ili zemljištu;
- ne otvaraju vanjska vrata vazduhoplova, dodiruju bilo koje kontrolne površine na vazduhoplovu, ili ulaze u letačku kabinu vazduhoplova izuzev ako su u pratnji nadležnog i kompetentnog člana osoblja operatora vazduhoplova;
- na bezbjednosnoj strani aerodroma ne voze vozila bez odgovarajućeg odobrenja; i
- ne koriste svoja ovlašćenja da bi odložili let ili zadržali vazduhoplov ako nemaju razloge koji ih prisiljavaju na to (u takvom slučaju treba tražiti punu saradnju operatora); i
- preduzimaju razumne mjere da pri obavljanju intervjua nepotrebno ne ometaju osoblje pri izvršenju njihovih primarnih dužnosti.

VIII.1.3 Pored ovih pravila, posebno treba obezbijediti da se:

- istrage sprovode strogo u skladu sa propisima;
- ne ugrožava bezbjednost ljudi, vazduhoplova i aerodromskih sredstava;

- ne prouzrokuje šteta na privatnoj ili javnoj imovini;
- na najmanji mogući nivo svede uticaj na operacije i ne ometaju javnost i lica koja nijesu uključena u istragu.

IX IZVJEŠTAVANJE I PROCEDURE POSLIJE ISTRAGE

IX.1 VOĐENJE EVIDENCIJE

Agencija vodi evidenciju istraga i analizu rezultata, koje mogu staviti na raspolaganje drugim nadležnim organizacijama ili stranim državama, ako se ocijeni da je to potrebno.